

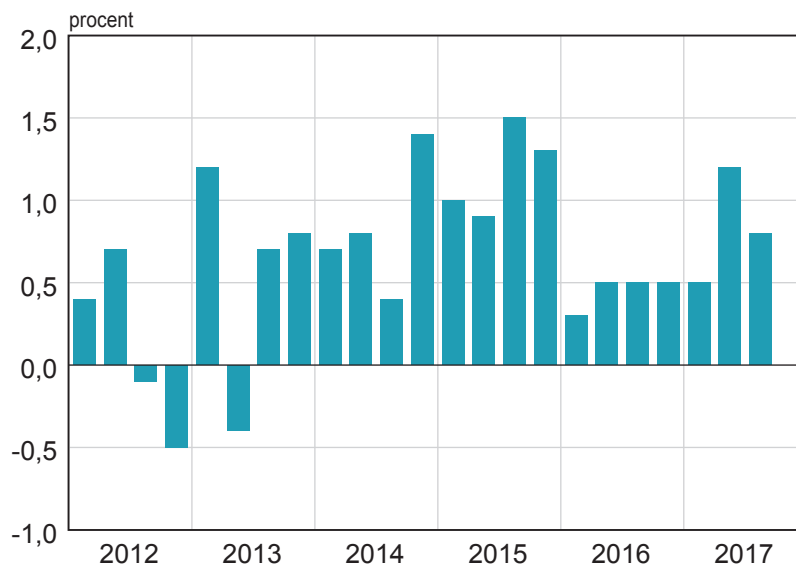
SCB-Indikatorer

E K O N O M I S K M Å N A D S Ö V E R S I K T

Investeringar driver tillväxten

Bruttonationalprodukten, BNP

Förändring från föregående kvartal, säsongrensat

- Näringslivets produktion ökade
Sid 5
- Tillväxten inom EU allt bredare
Sid 23

I fokus:
Ny produktionsindikator ger bättre underlag till BNP
sid 12

KOMMENTARER & ANALYS

INNEHÅLL

Konjunkturläget.....	2	Priser.....	15
Näringsliv.....	5	Arbetsmarknad.....	17
Byggmärnad.....	8	Finansmarknad.....	19
Handel och konsumtion.....	8	Internationell utblick.....	21
Utrikeshandel.....	11	Svenska ekonomiska indikatorer.....	24
"I fokus".....	12		

Indikatorer

	Senaste uppgift	Utveckling senaste mån	3 mån	år
Produktion				
Näringslivets produktion	sep	+	+	+
Industrins produktion	sep	+	+	+
Industrins ordergång	sep	+	+	+
Tjänsteproduktion	sep	+	+	+
Användning				
Handelsnetto ¹⁾	okt	-	-	-
Hushållens konsumtion	sep	+	+	+
Detaljhandels försäljning	okt	+	+	+
Nyregistrering av personbilar	okt	-	-	+
Övriga indikatorer				
Konsumentpriser	okt	-		+
Producentpriser	okt	+		+
Sysselsättning	okt	+		+
Arbetslöshet ²⁾	okt	○		-

1) Varuexport minus varuimport under perioden

2) Andel av arbetskraften

vara att när man är på väg upp ur en lågkonjunktur så stiger produktionen och efterfrågan, men när det ännu finns gott om ledig kapacitet så är investeringarna låga. Vartefter konjunkturen stärks och kapacitetsutnyttjandet ökar så följer investeringarna med. Det anmärkningsvärda i Sveriges fall är att investeringarna varit drivande under en väldigt lång period, där ökat bostadsbyggande utgör den främsta förklaringen.

Andra kvartalet gav nettoexporten ett betydande tillväxtbidrag, men tredje kvartalet steg importen betydligt mer än exporten, vilket innebar att bidraget från nettoexporten var negativt. Hushållskonsumtionen respektive den offentliga konsumtionen gav dock positiva bidrag till den kvartalsvisa tillväxten.

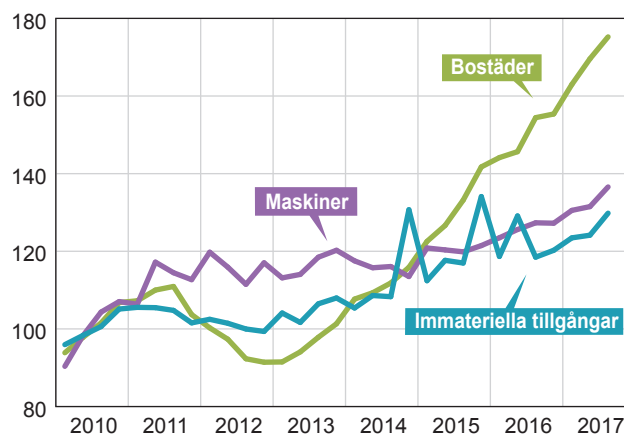
Sammantaget visar de två senaste kvartalens BNP-utfall att den svenska ekonomin fortsätter att utvecklas starkt och växer snabbare i år än under fjolåret. Det gynnsamma konjunkturläget medför även en stigande sysselsättning och fler arbetade timmar i ekonomin. Detta kan ses både i nationalräkenskaperna och i de månadsvisa arbetskraftsundersökningarna.

Bred uppgång för investeringarna

Den starka investeringsutvecklingen under senare år har nästan uteslutande kunnat härledas till stora investeringar i bostäder. Även tredje kvartalet fortsatte bostadsinvesteringarna att växa, men i något lugnare takt än första och andra kvartalet i år. Däremot ökade andra investerings typer, exempelvis maskininvesteringar och investeringar i immateriella tillgångar snabbare än tidigare under året. I den sistnämnda gruppen var det särskilt programvaruinvesteringar som drog upp.

Fasta bruttoinvesteringar

Säsongrensade kvartalsvärden, volymindex 2010=100

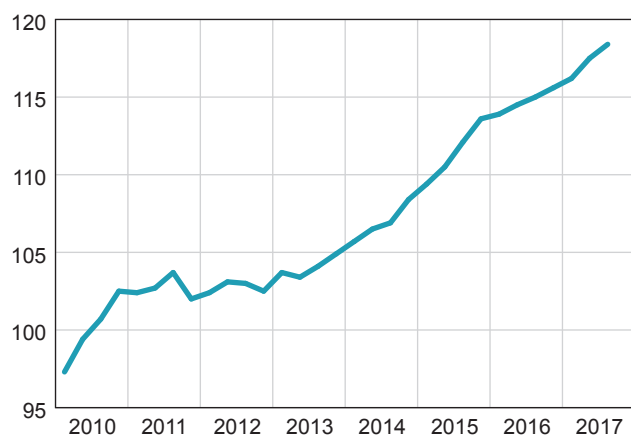
KONJUNKTURLÄGET

BNP-tillväxten drivs av investeringar

Tredje kvartalet växte Sveriges BNP med 0,8 procent jämfört med föregående kvartal, säsongrensat. Det var något lägre än andra kvartalet, men är klart över den genomsnittliga tillväxten under den senaste tioårsperioden.

Sveriges BNP

Säsongrensade kvartalsvärden. Volymindex 2010=100

Det som främst bidrog till uppgången av BNP var de fasta bruttoinvesteringarna som steg med 3,9 procent jämfört med andra kvartalet. Att det är investeringarna som driver utvecklingen är ett tecken på att det råder högkonjunktur. Det normala i konjunkturcykeln brukar

SCB:s senaste investeringsenkät som genomfördes i oktober visar att investeringsviljan i näringslivet är fortsatt stor inför nästa år. Tillverkningsindustrin räknar med en viss ökning av investeringarna från nuvarande nivå, vilket även energibranschen och transportbranschen gör. Byggföretagen samt fastighetsbranschen räknar med en viss dämpning, men fastighetsbranschen står trots det för mer än en tredjedel av näringslivets totala investeringar.

Hushållskonsumtionen steg tredje kvartalet i något lägre takt än tidigare under året. Boendeutgifterna ökade endast marginellt jämfört med andra kvartalet medan nöjesrelaterad konsumtion ökade i större grad. Det största bidraget till ökningen i konsumtionen tredje kvartalet kom dock från svenskarnas konsumtion utomlands. Hushållens utlandskonsumtion är också tjänsteimport, som har negativ påverkan på BNP, vilket gör att den totala effekten på Sveriges BNP blir noll.

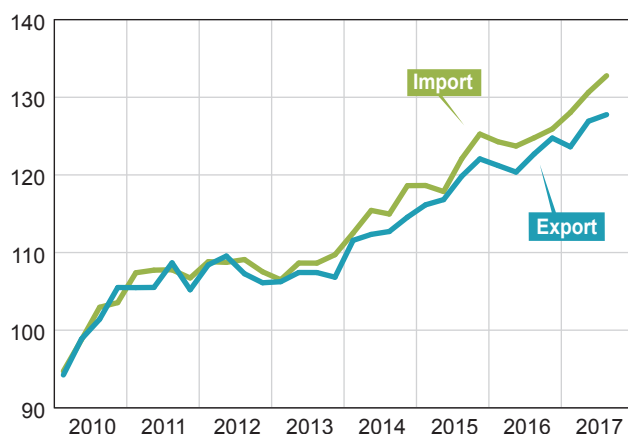
Importen växte snabbare än exporten

Sverige har en betydande utrikeshandel där exporten utgör närmare hälften av BNP. Importen är inte fullt lika stor men växte snabbare än exporten tredje kvartalet. Detta innebar att nettoexporten minskade och drog ner BNP-tillväxten med 0,4 procentenheter. I synnerhet tjänsteimporten bidrog starkt med utlandskonsumtion och import av datatjänster i spetsen. Även varuimporten ökade och där var det främst investeringsvaror som stod för uppgången.

Exporten utgör en viktig pusselbit i den svenska ekonomin. Andra kvartalet drevs BNP-utvecklingen till stor del av en stark export, men det följdes upp av en något måttligare uppgång tredje kvartalet. Varuexporten steg återigen medan tjänsteexporten minskade svagt. Framförallt var det den volatila posten forskning och utveckling som sjönk.

Export och import

Säsongrensade kvartalsvärden, volymindex 2010=100

Tjänstebranscherna bidrog mest

Näringslivets produktion steg i samma takt som BNP tredje kvartalet, 0,8 procent jämfört med kvartalet innan. Tjänstebranscherna bidrog mest till uppgången med fortsatt stark tillväxt, speciellt inom informations- och kommunikationsverksamhet samt företagstjänster. Inom hotell och restaurang minskade tjänsteproduktionen för fjärde kvartalet i rad. Industrin ökade produktionen svagt efter två

kvartal med stark utveckling. Byggbranschen har däremot hållit i den höga tillväxttakten från tidigare i år.

Kvartalsutvecklingen var något lägre än vad den nya produktionsindikatorn för näringslivet produktionsvärdeindex (PVI) visade. PVI för näringslivet ökade med 1,4 procent tredje kvartalet jämfört med föregående kvartal. Det finns flera orsaker till skillnaden, men en är att användningssidan i ekonomin inte visade lika stark utveckling som produktionssidan och därför har produktionen justerats ned i BNP-avstämningen. Indikatorn PVI som tas fram månadsvis används som underlag i nationalräkenskaperna (NR) för industrin och tjänstebranscherna, men inte för byggbranschen. Månadens fokusartikel beskriver sambandet mellan PVI och NR mera ingående.

Den årsvisa BNP-tillväxten steg

Jämfört med tredje kvartalet i fjol var BNP-tillväxten 2,9 procent, kalenderkorregerat. Det var den högsta årstillväxten sedan andra kvartalet 2016. Ser man på delarna i försörjningsbalansen så är det investeringarna som uppvisar klart högst årstillväxt. Även hushållskonsumtionen och exporten växer med god fart, men BNP-utvecklingen dämpas av att importen har ökat något snabbare än exporten. Skillnaden märks framförallt för utrikeshandeln med tjänster där tjänsteimporten var 10 procent högre tredje kvartalet än motsvarande kvartal i fjol, medan tjänsteexporten ökade med knappt 1 procent. Inom hushållskonsumtionen bidrog, förutom utlandskonsumtionen, gruppen post- och telekommunikationer starkt med en ökning på drygt 7 procent på årsbasis.

Försörjningsbalansen

Procentuella volymförändringar från föregående år

	2016				2017		
	kv 1	kv 2	kv 3	kv 4	kv 1	kv 2	kv 3
BNP ¹⁾	4,0	3,6	2,6	1,8	1,9	2,7	2,9
Hushållens kons	3,4	2,2	1,6	1,5	2,1	2,5	2,7
Offentlig konsumtion	2,1	6,0	2,5	1,7	2,4	-1,8	0,7
Fast bruttoinvestering	5,1	7,8	6,3	3,5	7,9	3,6	9,1
Lagerinvesteringar ²⁾	0,4	0,6	-0,4	-0,5	0,2	-0,3	-0,2
Export	3,6	3,9	2,5	3,1	3,9	3,4	3,5
Import	4,0	6,3	2,1	1,3	5,0	3,7	5,9

1) Dagkorregerade kvartalsvärden

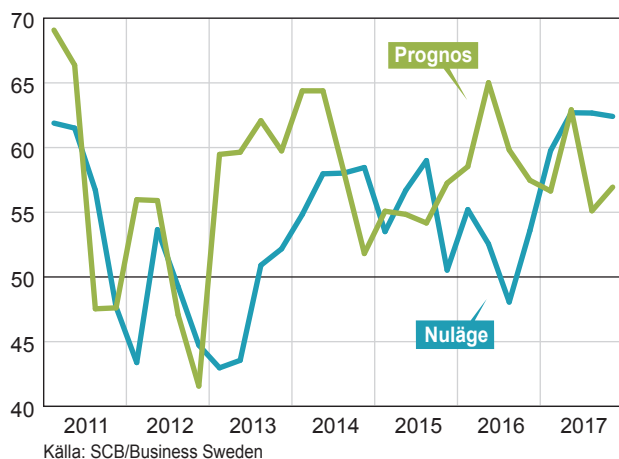
2) Förändring i procent av BNP för jämförelseperioden (inkl. korrepost)

Positiva exportföretag

Exportchefsindex för fjärde kvartalet, där undersökningen genomfördes i slutet av oktober och början av november, visade en liten uppgång jämfört med föregående kvartal. Framförallt var det synen på framtiden, prognoserna, som stärktes efter en tillbakagång vid föregående mätning. Både nulägesbedömningen och förväntningarna ligger en bit över 50-strecket, vilket utgör neutralläge. Exportefterfrågan väntas öka på tre månaders sikt i samtliga regioner. För den viktigaste marknaden, Västeuropa, stärktes prognosen för fjärde kvartalet, vilket den även gjorde för Nordamerika. För Asien och Oceanien dämpades optimismen något jämfört med föregående kvartal.

Exportchefsindex

Diffusionsindex där 50 är neutralläge

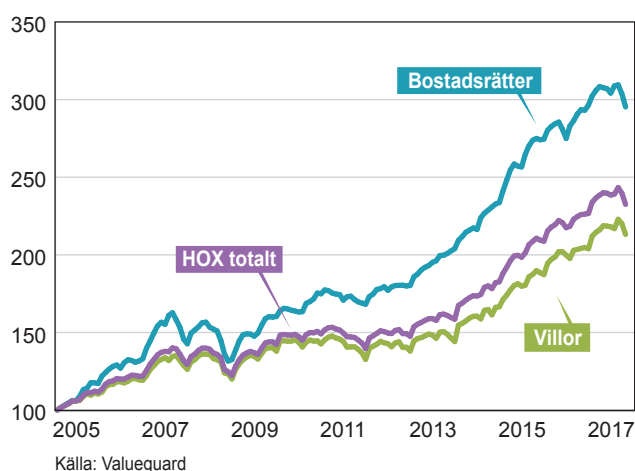
Skärpning av amorteringskravet

Den 30 november antog regeringen Finansinspektionens förslag om skärpt amorteringskrav. Det nya kravet, som träder i kraft från 1 mars nästa år, innebär att hushåll med skulder som överstiger 4,5 gånger årsinkomsten måste amortera mer än tidigare. Även hushåll med belåningsgrad under 50 procent, som tidigare var amorteringsbefriade, behöver amortera med de nya kraven. Enligt beräkningar från Finansinspektionen berör det hårdare amorteringskravet endast cirka 15 procent av de som tar nya bolån och påverkan på bostadspriserna väntas bli marginell.

Bostadsmarknaden har dock visat tecken på en inbromsning de senaste månaderna där priserna på såväl bostadsrätter som villor har sjunkit i både september och oktober. Nedgången kommer dock efter många år av kraftig prisuppgång. I årstakt låg prisökningen i oktober på knappt 3 procent, men det kan jämföras med en ökningstakt på drygt 18 procent när det toppade hösten 2015. Nedväxlingen märks främst i storstäderna där prisnivån ligger som högst, i synnerhet i Stockholm.

Bostadspriser

HOX-index, januari 2005=100

Både Riksbanken och Finansinspektionen har släppt rapporter om den finansiella stabiliteten under månaden. De bedömer båda att riskerna med hushållens höga skuld-

sättning är fortsatt stora. Riksbanken anser att en skärpning av amorteringskravet är bra, men vill även se fler åtgärder inom bostads- och skattepolitiken som ökar hushållens motståndskraft mot kommande störningar. Riksbanken bedömer att bostadspriserna kommer att fortsätta stiga de kommande åren, men i lugnare takt än tidigare, vilket innebär en stabilare utveckling på bostadsmarknaden.

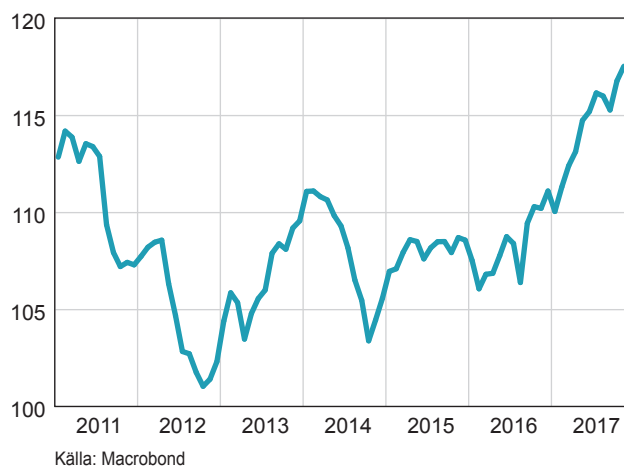
Såväl Riksbanken som Finansinspektionen ser även problem inom banksektorn som har en stor exponering mot fastigheter. Ett kraftigt fall i bostadspriserna kan leda till kreditförluster och försvagat förtroende för banksektorn. Finansinspektionen ser risker med de höga tillgångspriserna och låga riskpremier som byggts upp i dagens lågräntemiljö. När räntorna höjs framöver kan det leda till fallande tillgångspriser och högre riskpremier och orsaka turbulens på finansmarknaden.

Starkare tillväxt i Tyskland

Den tyska ekonomin växte med 0,8 procent tredje kvartalet jämfört med föregående kvartal. Det var en något starkare BNP-tillväxt än under andra kvartalet och något över den genomsnittliga tillväxten i såväl EU som euroområdet. Nettoexporten samt investeringarna gav störst positivt bidrag och sett över det senaste året så är det precis som i Sveriges fall investeringarna som varit drivande i ekonomin. Det visar att konjunkturen är stark i Tyskland och Ifo-indikatorn, som är mått på stämningssläget i det tyska näringslivet, steg till en ny högstanivå i november. En reservation är dock att merparten av svaren i undersökningen samlades in innan det stod klart att regeringsförhandlingarna brutit samman. För närvarande råder ett spänt politiskt läge då en minoritetsregering är något man vill undvika till varje pris i Tyskland. Nya förhandlingar har återupptagits mellan kristdemokraterna och socialdemokraterna och det är möjligt att det blir en ny storkoalition precis som innan förra valet. Lyckas inte dessa förhandlingar kan det innebära att det blir nyval. Under tiden fortsätter det att råda en stor osäkerhet kring den tyska ekonomin, som är Europas klart största.

Ifo-index Tyskland

2005=100, säsongrensat

Ökad arbetskraftsbrist i USA

USA:s BNP reviderades upp något i det andra estimatet som publicerades i slutet av november. BNP-tillväxten tredje kvartalet beräknades till 3,3 procent, jämfört med föregående kvartal och uppräknat till årstakt. Det motsvarar en kvartalstillväxt på 0,8 procent, alltså samma som i Sverige och Tyskland. Utvecklingen på den amerikanska arbetsmarknaden har varit positiv i många år och arbetslösheten ligger strax över 4 procent enligt de senaste siffrorna. Arbetskraftsbristen börjar dock bli allt mer påtaglig inom flertalet branscher, vilket betyder att ekonomin närmar sig kapacitetstaket. I den senaste regionala konjunkturbarometern, beige book, nämns att företagen får allt svårare att få tag på kvalificerad personal. Trots detta ökar lönerna endast måttligt.

Indikatorer som inköpschefsindex visar på en fortsatt positiv utveckling för den amerikanska ekonomin, men att uppgången har stannat av något de senaste månaderna. ISM:s index för industrin sjönk i oktober och Markits preliminära inköpschefsindex för november visade en nedgång för både industrin och tjänstesektorn.

NÄRINGS LIV

I detta nummer av SCB-Indikatorer införs en del nyheter. Med anledning av att SCB i början av november publicerade säsongrensade Produktionsvärdeindex (PVI) för första gången har detta index ersatt de tidigare produktionsindexen PIN, IPI och TjPI som indikator för produktionen inom näringslivet. Avsnittet om PVI visar således en samlad bild över näringslivets produktion per månad, både för näringslivet totalt och för industrin, byggbranschen och tjänstesektorn. För industrin och tjänsterna finns precis som tidigare en nedbrytning på delbranscher.

Den stora skillnaden mot tidigare publicerade månadsindex är att PVI inkluderar industribranschernas tjänsteproduktion och handelsverksamhet, mätt som handelsmarginal. För vissa branscher har PVI använts ett tag i nationalräkenskaperna (NR) och de nya indikatorerna bör därför spegla BNP-utvecklingen på ett bättre sätt. I praktiken är skillnaderna marginella, åtminstone om man tittar på huvudaggregaten, men för vissa delbranscher kan de vara betydande. I månadens fokusartikel beskrivs närmare hur NR och PVI hänger ihop.

Månadsstatistiken avseende september visade att den positiva trenden inom det svenska näringslivet består. Det gäller både för industrin och för tjänstebranscherna, där de sistnämnda ökat sin produktion efter en lite svagare start på året. Byggbranschens produktion har gått ner lite de senaste två månaderna men det sker efter en tidigare stark uppgång. Statistiken över industrins orderingång visar också en positiv trend med en markant uppgång i september.

Produktion i näringslivet

Senaste uppgift: september 2017

Källa: SCB:s produktionsvärdeindex

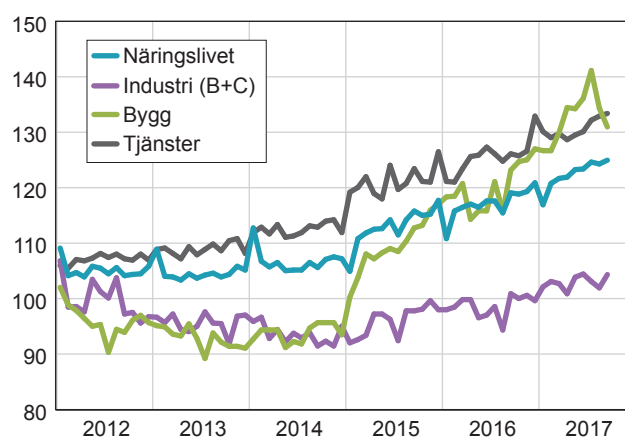
Kristina Frändén

Näringslivets produktion ökade

Trenden inom näringslivet är fortsatt positiv där produktionen har ökat i sju av de åtta senaste månaderna. Både industrin och tjänstesektorn bidrar med uppgångar och tjänsteproduktionen har växlat upp de senaste månaderna efter en svagare start på året. Produktionen inom byggbranschen minskade både i augusti och i september efter en lång period med stark tillväxt. Den årliga ökningstakten är dock fortsatt mycket hög inom byggverksamheten.

Produktion i näringslivet (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2010=100

Produktionsvärdeindex för totala näringslivet ökade 5,2 procent i september 2017 jämfört med motsvarande månad föregående år efter kalenderkorrigering. I jämförelse med augusti steg produktionen med 0,5 procent i säsongrensade och kalenderkorrigerade tal. Under det tredje kvartalet 2017 ökade produktionsvärdet med 6,2 procent, jämfört med motsvarande kvartal under 2016, i kalenderkorrigerade tal.

Näringslivets produktion

Förändring i procent

	sep 17/ aug 17	jul-sep 17/ apr-jun 17	sep 17/ sep 16	jan-sep 17/ jan-sep 16
Industri	2,4	0,1	3,6	4,8
Bygg	-2,5	0,4	5,9	12,2
Tjänster	0,4	2,6	5,9	4,8
Näringslivet totalt	0,5	1,4	5,2	5,2

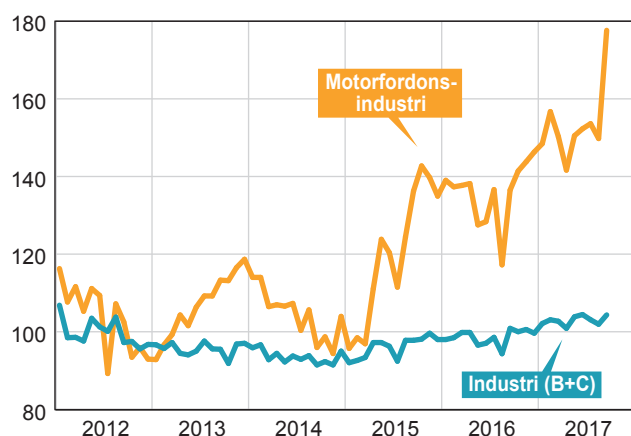
Stark produktion inom motorfordonsindustrin

Produktionsvärdet inom industrin ökade i september med 3,6 procent jämfört med motsvarande månad under 2016, i kalenderkorrigerade tal. Den största ökningen på årsbasis stod motorfordonsindustrin för, med en uppgång på 27,8 procent, jämfört med september 2016. Motorfordonsindustrin har nu haft en positiv utveckling på årsbasis under elva månader i rad. Även tidigare har utvecklingstalen varit höga i motorfordonsindustrin. September månads årsutveckling kan jämföras med den hittills högsta uppmätta årsutveck-

lingen i branschen som noterades i januari 2016, med en uppgång på 52,2 procent. Det var även motorfordonsindustrin som var den industribransch som gav det största bidraget till det totala näringslivets produktionsuppgång, med ett bidrag på 0,9 procentenheter uttryckt i fasta priser. Den största nedgången jämfört med motsvarande månad föregående år uppvisade aggregatet kemisk industri och läkemedelsindustri, med en minskning på 16,2 procent efter kalenderkorrigering.

Industriproduktion (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2010=100

Även på månadsbasis syntes den största uppgången hos motorfordonsindustrin, med en säsongrensad och kalenderkorrigerad uppgång på 18,6 procent jämfört med augusti. Industrin för petroleumprodukter minskade mest, med en nedgång på 17,1 procent. Branschen har dock haft relativt sett höga utvecklingstal under perioden maj-juni 2017 samt positiva utvecklingstal under juli-augusti 2017, så sett till nivån på indextalet i september är det snarare en återgång till en normal nivå för branschen än ett kraftigt tapp.

Industriproduktion

Förändring i procent

	sep 17/ aug 17	jul-sep 17/ apr-jun 17	sep 17/ sep 16	jan-sep 17/ jan-sep 16
Trävaruindustri, ej möbler	3,1	0,2	4,6	5,5
Massa och papper	0,6	1,2	2,7	2,7
Grafisk industri	-5,5	3,9	15,5	6,0
Kemisk industri o läkem.	1,9	-7,5	-16,2	-1,3
Stål- och metallverk	1,5	1,3	1,4	0,8
Metallvaruindustri	0,7	6,3	9,2	7,9
Elektronikindustri	4,7	-7,5	-9,1	-4,6
Maskinindustri	2,0	-1,4	10,8	8,3
Industri för motorfordon	18,6	8,2	27,8	15,5
Industrin totalt	2,4	0,1	3,6	4,8

Under tredje kvartalet 2017 ökade produktionsvärdet inom industrisektorn med 5,1 procent, jämfört med motsvarande kvartal under 2016, i kalenderkorrigerade tal.

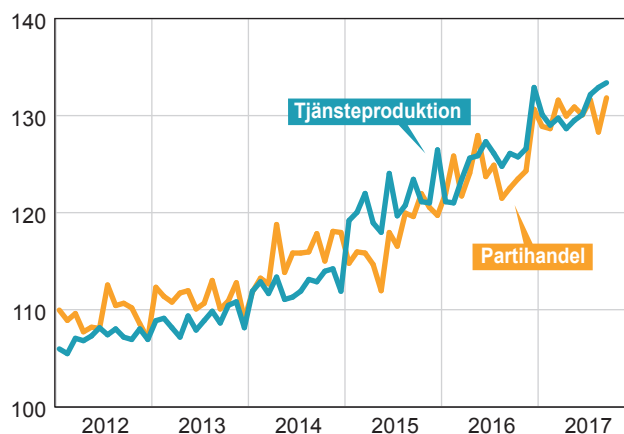
Även tjänstesektorn ökade

Produktionsvärdet inom tjänstesektorn ökade med 5,9 procent i kalenderkorrigerade siffror, jämfört med september 2016. Bland de publicerade branscherna ökade informations- och kommunikationsföretag mest, med en uppgång

på 11,1 procent efter kalenderkorrigering. Branschen har nu haft positiva årsutvecklingstal under elva månader i sträck. Informations- och kommunikationsverksamhet var också den tjänstebransch som gav det största bidraget till uppgången för det totala produktionsvärdet. På månadsbasis minskade branschen däremot med 2,3 procent, efter kalenderkorrigering och säsongrensning. Den största nedgången jämfört med motsvarande månad föregående år uppvisade utbildningsväsendet, som minskade med 7,4 procent efter kalenderkorrigering.

Tjänsteproduktion (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2010=100

Den delbransch som ökade mest av de publicerade branscherna jämfört med augusti var partihandeln som ökade med 2,7 procent i säsongrensade och kalenderkorrigerade tal. Utbildningsväsendet, som minskade med 2,4 procent var den delbransch minskade mest på månadsbasis liksom på årsbasis inom tjänstesektorn.

Tjänsteproduktion

Förändring i procent

	sep 17/ aug 17	jul-sep 17/ apr-jun 17	sep 17/ sep 16	jan-sep 17/ jan-sep 16
Motorhandel	-0,5	4,5	8,3	7,3
Partihandel	2,7	0,2	7,4	5,2
Detaljhandel	1,7	2,0	5,8	3,4
Transp. o magasinering	1,4	2,1	4,3	2,1
Hotell o restaurang	-0,1	0,5	1,2	2,1
Informat. o kommunikat.	-2,3	5,9	11,1	7,9
Fastighetsverksamhet	0,0	2,2	1,6	1,3
Företagstjänster	1,2	4,2	6,5	7,2
Tjänstebranscher totalt	0,4	2,6	5,9	4,8

Under det tredje kvartalet 2017 ökade produktionsvärdet inom tjänstesektorn med 5,7 procent i kalenderkorrigerade tal, i jämförelse med motsvarande kvartal under föregående år.

Byggproduktionen minskade på månadsbasis

Under september 2017 ökade produktionsvärdet inom byggsektorn med 5,9 procent i kalenderkorrigerade siffror, i jämförelse med motsvarande månad under 2016. Byggsektorns bidrag till näringslivets totala utveckling var 0,4 procentenheter.

I jämförelse med augusti minskade byggsektorn under september månad med 2,5 procent, efter säsongrensning

och kalenderkorrigering.

Under det tredje kvartalet 2017 ökade produktionsvärdet inom byggsektorn med 12,4 procent i kalenderkorrigerade tal, jämfört med motsvarande kvartal under föregående år.

Industrins ordergång

Senaste uppgift: september 2017

Källa: SCB:s ordergång och omsättningsstatistik

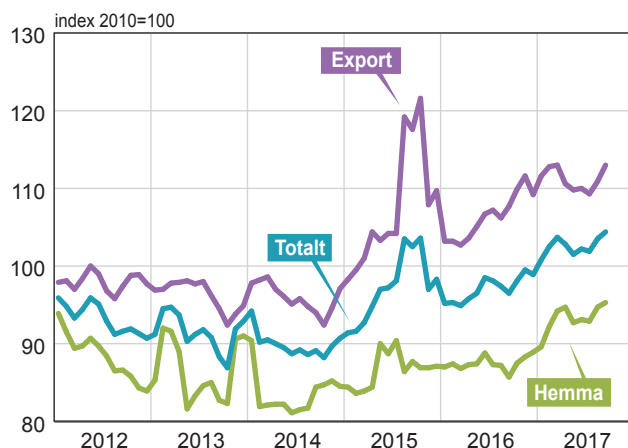
David Lööv

Industrins ordergång ökade i september

Industrins ordergång följde upp nedgången i augusti med en uppgång i september. Den säsongsrensade ordergången för den totala industrin var 4,7 procent högre jämfört med föregående månad. Ökningen var den starkaste sedan februari och innebar att det mönster med uppgång respektive nedgång varannan månad, som har varit gällande sedan mars, fortsätter att hålla i sig.

Industrins ordergång

Säsongsrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde. Fasta priser

Den kalenderkorrigerade årsutvecklingen, som i många avseenden är en tydligare indikator på hur utvecklingen går, ökade med 11,2 procent, vilket var näst högst under året. Samtliga månader under 2017 har varit starkare än motsvarande månad under 2016 i kalenderkorrigerade tal.

Ordergång och omsättning

Förändring i procent

	sep 17/ aug 17	sep 17/ sep 16	jan-sep 17/ jan-sep 16
Ordergång			
Hemmamarknad	4	11	7
Exportmarknad	6	11	6
Totalt	5	11	7
Omsättning			
Hemmamarknad	3	6	5
Exportmarknad	3	7	5
Totalt	3	7	5

Motorfordonsindustrin driver utvecklingen

Bland industrins delbranscher ligger en stor del av förklaringen till uppgången i motorfordonsindustrin vars

ordergång har utvecklats positivt under året. Den positiva trenden för branschen, som har stor vikt inom den totala industrin, gäller för såväl hemmamarknaden som exportmarknaden. Även maskinindustrin och stål- och metallverk som också är tunga branscher har haft betydligt starkare ordergång under 2017 än 2016. Även där har ordergången varit starkare än föregående år på både hemma- och exportmarknaden, vilket illustrerar den stora efterfrågan som branscherna upplever från såväl kunder i Sverige som i utlandet.

För den totala industrin så har årets utveckling hittills varit slående lik mellan de båda delmarknaderna. Den ackumulerade ordergången till hemmamarknaden har varit 6,9 procent högre än vid motsvarande period föregående år. För exportmarknaden är motsvarande siffra 6,1 procent. De nämnda branscherna som gått bra under året är också en indikator på vilket konjunkturläge vi befinner oss i. Motorfordonsindustrin, maskinindustrin och stål- och metallverk tillhör huvudgrupperna investeringsvaror respektive insatsvaror som båda innehåller konjunkturkänsliga produkter som tenderar att sälja bra under högkonjunktur. Den mindre konjunkturkänsliga huvudgruppen industrin för icke varaktiga konsumtionsvaror, som bland annat innehåller livsmedelsindustrin, har däremot haft en svagt negativ utveckling hittills i år jämfört med samma period föregående år.

Industrins kapacitetsutnyttjande

Senaste uppgift: tredje kvartalet 2017

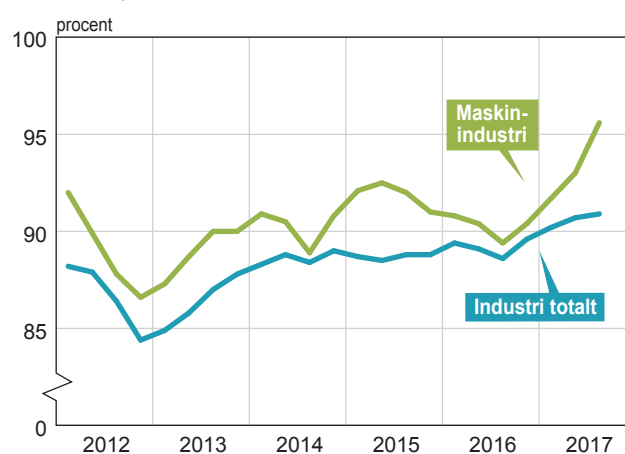
Källa: SCB:s kapacitetsutnyttjandestatistik

Ökat kapacitetsutnyttjande i industrin

Industrins kapacitetsutnyttjande ökade med 0,2 procentenheter under det tredje kvartalet 2017 jämfört med det andra kvartalet 2017, i säsongsrensade tal.

Industrins kapacitetsutnyttjande

Säsongsrensade kvartalsvärden

Ökningen av kapacitetsutnyttjandet i industrin innebar att utnyttjandegraden steg till 90,9 procent, i säsongsrensade tal.

På årsbasis ökade kapacitetsutnyttjandet med 2,3 procentenheter jämfört med det tredje kvartalet 2016 och redovisade en utnyttjandegrad på 90,8 procent, i kalenderkorrigerade tal.

BYGGMARKNAD

Synen på orderstockarna har dämpats något

Enligt Konjunkturbarometern är byggföretagens syn på orderstockarnas storlek fortsatt betydligt mer positiv än normalt, även om den dämpades något i november. Byggandet uppges sammantaget ha ökat de senaste månaderna. Dock är signalerna, liksom förra månaden, svagare än tidigare i år.

Även i november rapporterar sex av tio byggföretag att brist på arbetskraft är det främsta hindret för ökat byggande, vilket är betydligt fler än normalt. Samtidigt uppges antalet anställda ha ökat i betydligt större omfattning än normalt de senaste månaderna.

Andelen byggföretag som rapporterar att de höjt anbudspriserna de senaste månaderna sjönk något i november.

Företagens förväntningar på byggandet ligger kvar något över det historiska genomsnittet. Förväntningarna på hur orderstockarna kommer att utvecklas de närmaste månaderna är samtidigt betydligt mer optimistiska än normalt, liksom anställningsplanerna som pekar på en jämförelsevis stark sysselsättningsutveckling inom byggsektorn framöver.

Företagen väntar sig att kunna höja anbudspriserna i något större utsträckning än normalt, även om förväntningarna på prisutvecklingen sjönk något i november.

Byggkostnader

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: SCB:s faktorprisindex för flerbostadshus

Liten uppgång i oktober

Faktorprisindex steg med 0,2 procent mellan september och oktober 2017. Under motsvarande period 2016 ökade faktorprisindex med 0,1 procent. Entreprenörens kostnader, som har en vikt på drygt 82 procent av faktorprisindex, gick upp med 0,2 procent mellan september och oktober 2017.

Bland entreprenörens utgifter steg kostnaderna för gruppen transporter, drivmedel och elkraft samt byggmaterial. Omkostnader gick ned för första gången sedan i mars. Löner och maskinkostnader var oförändrade. I byggmaterialgruppen ökade armeringsstål mest. Även järn och stål samt trävaror, betongvaror och vitvaror steg medan elmateriel sjönk. Övriga byggmaterialgrupper hade oförändrade priser. Byggherrekostnader gick upp med 0,4 procent mellan september och oktober 2017. Det beror på ökade räntekostnader.

Stabil årstillväxt

Faktorprisindex steg med 2,7 procent mellan oktober 2016 och oktober 2017. Entreprenörens kostnader, ökade med 2,6 procent under samma period. Entreprenörens kostnader drog upp totalindex med 2,2 procentenheter. Gruppen transporter, drivmedel och elkraft ökade mest bland entreprenörens kostnader, men även grupperna maskiner, byggmaterial, omkostnader och löner steg.

Byggmaterialkostnader gick upp med 3,0 procent. De största ökningarna i byggmaterialgruppen hade armeringsstål samt järn och stål som steg med 11,6 procent respektive 7,1 procent. Övriga byggmaterialgrupper ökade också. Byggherrekostnader gick upp med 3,2 procent mellan oktober 2016 och oktober 2017.

Faktorprisindex för flerbostadshus

Förändring i procent

	okt 17/sep 17	okt 17/okt 16
Entreprenadkostnader	0,2	2,6
Byggmaterial	0,4	3,0
Löner	0,0	1,9
Maskiner	0,0	3,2
Transporter, drivmedel, elkraft	0,7	3,4
Omkostnader	-0,1	2,3
Byggherrekostnader	0,4	3,2
Total byggkostnad	0,2	2,7

HANDEL OCH KONSUMTION

Hushållens konsumtion fortsätter att växa i en någorlunda jämn takt. Tredje kvartalet i år var femte kvartalet i rad med en uppgång enligt nationalräkenskaperna, även om tillväxttakten mattades jämfört med första och andra kvartalet i år. Månadsstatistiken visar en stark utveckling i september där den årsvisa tillväxttakten var den hittills högsta under året.

Detaljhandelsstatistiken för oktober visade att uppgången fortsatte även in i det fjärde kvartalet, men tillväxttakten föll tillbaka något jämfört med september. Flertalet av handelsbranscherna står för sin viktigaste period på året nu när julhandeln sätter igång. I fjol var det endast en måttlig försäljningsökning i december medan november hade desto högre tillväxt. En förklaring kan vara att en större andel än vanligt av julklappsinköpen gjordes i november istället för december. Kampanjer såsom Black Friday och ökad näthandel kan ha bidragit till detta. Det återstår att se om den trenden håller i sig även i år.

Bilhandeln slog rekord i antalet sålda bilar under fjolåret och det ser ut att bli starka siffror även i år, med goda möjligheter att på nytt slå "all time high". Statistiken över personbilsregistreringen visar dock att uppgången har avstannat de senaste månaderna och trenden pekar istället svagt nedåt. Det kan vara ett tecken på att marknaden

börjar bli mättad men nedgången sker som sagt från en historiskt hög nivå.

Total detaljhandel

Senaste uppgift: oktober 2017

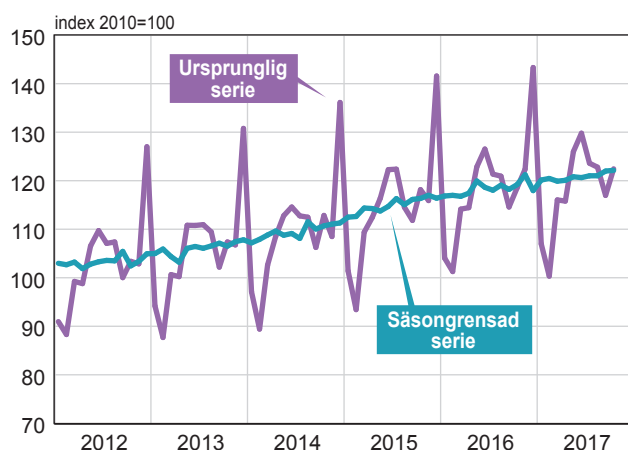
Källa: SCB:s o HUI:s detaljhandelsindex

Liten uppgång för detaljhandeln

Detaljhandeln ökade sin försäljning med endast 0,1 procent i oktober, säsongrensad och jämfört med månaden innan. Sett över tre månader, augusti till oktober, har försäljningen ökat med 0,7 procent, vilket var samma ökningstakt som för tremånadersperioden juli till september då den reviderats ned med 0,8 procentenheter sedan föregående publicering.

Både dagligvaruhandeln och sällanköpshandeln har haft en positiv trend under året trots att det svängt mycket från månad till månad. Efter att ha ökat med 0,6 respektive 1,1 procent i september ökade försäljningen i oktober med 0,2 procent i såväl dagligvaru- som sällanköpshandeln, säsongrensad och jämfört med månaden innan.

Total försäljningsvolym inom detaljhandeln
Säsongrensade månadsdata

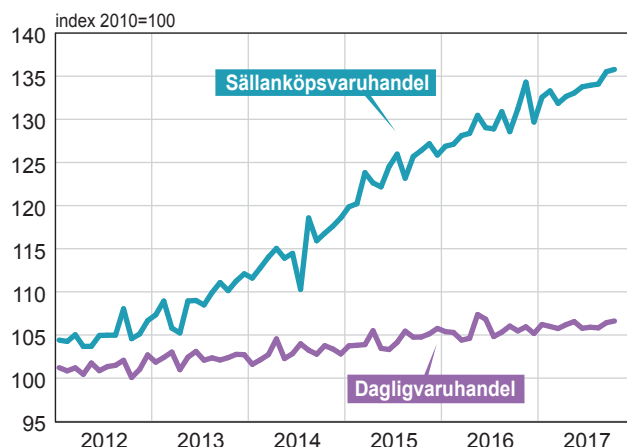
Måttlig ökning i årstakt

Försäljningen inom detaljhandeln ökade med 2,6 procent jämfört med motsvarande månad förra året, kalenderkorrigerat och mätt i fasta priser. Det var något lägre än årstillväxten i september, men några tiondels procentenheter över den genomsnittliga tillväxten under året. Sällanköpshandeln, som steg med 3,7 procent, bidrog mest till försäljningsuppgången, medan dagligvaruhandeln steg med 1,1 procent.

De flesta branscher inom sällanköpshandeln ökade sin försäljning i oktober. Jämfört med förra månaden då sport- och fritidshandeln var starkast ökade nu istället försäljningen inom optikerhandeln mest, med hela 13,5 procent jämfört med oktober i fjol. Den bransch inom sällanköpshandeln med störst vikt i relation till totala detaljhandeln är beklädnadshandeln, som denna månad minskade sin försäljning med 1,1 procent. Det var framförallt skohandeln som drog ned tillväxten med en nedgång på 6,1 procent, men även klädhandeln gick något sämre denna månad och minskade med 0,1 procent.

Försäljningsvolym inom detaljhandeln

Säsongrensade månadsdata

Handeln för heminredning utvecklades svagast trots att priserna sjönk rejält sedan motsvarande månad i fjol. Även leksakshandeln gick ned och liksom tidigare månader detta år fortsätter prissänkningarna i branschen.

Detaljhandel

Försäljningsvolym inom detaljhandeln. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	okt 2017	jan–okt 2017
Dagligvaruhandel	1,1	0,5
därav:		
Detaljhandel, mest livsmedel	1,1	0,3
Specialiserad detaljhandel med livsmedel, drycker o tobak	0,7	1,5
Sällanköpshandel	3,7	3,6
därav:		
Klädhandel	–0,1	–0,5
Skohandel	–6,1	–1,6
Möbelhandel	7,0	6,7
Elektronikhandel	2,9	3,3
Järn- och bygghandel	2,9	2,9
Färghandel	..	..
Bokhandel	2,8	2,0
Guldsmedshandel	2,6	–0,6
Sport- o fritidshandel	2,0	1,9
Postorderhandel	19,5	15,2
Totalt detaljhandel	2,6	2,3

Övervägande positiva siffror hittills i år

Försäljningen inom detaljhandeln i början av kvartal fyra är 2,3 procent högre än motsvarande period förra året. Försäljningen inom sällanköpshandeln steg med 3,6 procent, medan dagligvaruhandeln ökade med 0,5 procent. Hittills i år har Systembolagets tillväxttakt varit tre gånger så hög som livsmedelsförsäljningen, jämfört med samma period i fjol. Däremot står Systembolaget, relativt livsmedelshandeln, för en liten andel av den totala detaljhandeln. Optikerhandeln fortsätter ligga i framkant jämfört med de andra delbranscherna och försäljningen var 9,0 procent högre än motsvarande period året innan.

Hushållens konsumtion

Senaste uppgift: september 2017

Källa: Hushållens konsumtionsindikator

Sara Kebrit

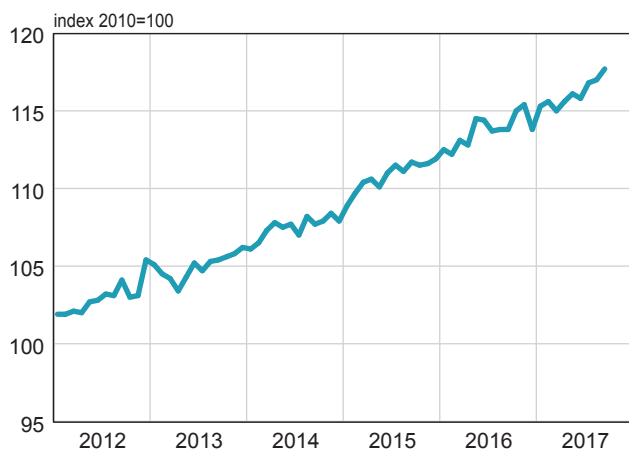
Ökad hushållskonsumtion i september

Hushållens konsumtion ökade i september, både jämfört med augusti och jämfört med september i fjol. Jämfört med föregående månad steg konsumtionen med 0,6 procent, säsongrensats. I årstakt var ökningen 3,5 procent, vilket var den högsta tillväxttakten som uppmätts hittills i år.

Hög konsumtion inom rekreation och kultur

I september var det utgifterna för rekreation och kultur som bidrog mest till den ökade konsumtionen. Utgiftsgruppen ökade i september med 9,2 procent jämfört med september 2016 i fasta priser, kalenderkorrigerade tal. Bidraget till den totala hushållskonsumtionen var 0,9 procentenheter. Det är uträknat med hänsyn till utgiftsgruppens andel av hushållens totala konsumtionsutgifter 2016. Ett förtydligande om SCB:s månadsindikator för hushållens konsumtion kan vara på sin plats. Det är nämligen enbart utgifter som sker i Sverige som kan mätas på månadsbasis och den del av konsumtionen som sker utomlands mäts inte i denna indikator.

Hushållens konsumtionsindikator
Säsongrensade månadsdata

Samtliga redovisade utgiftsgrupper ökade i september 2017 jämfört med samma månad föregående år, och samtliga poster ökade med mer än en procent. Svagast ökning hade restauranger, caféer och hotell och annan övernattningsservice, som ökade med 1,2 procent, kalenderkorrigerat och mätt i fasta priser.

I en ackumulerad jämförelse för januari till september 2017 ökade hushållens konsumtion i Sverige med 2,3 procent jämfört med samma period i fjol, även det i fasta priser och kalenderkorrigerade tal. Här bidrog utgifter för rekreation och kultur mest till ökningen, de ökade med 5 procent.

Enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer förbättrades hushållens syn på den svenska ekonomin endast marginellt i september. Som helhet är hushållens syn på svensk ekonomi fortfarande mer positiv än normalt, i rela-

tion till ett historiskt genomsnitt. Även synen på hushållens egen ekonomi är något mer positiv än normalt.

Hushållskonsumtion

Hushållens konsumtionsutgifter. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	sep 2017	jan–sep 2017
Detaljhandel, mest livsmedel	1,9	0,9
Beklädnadshandel	5,2	0,5
Bostad, elektricitet, gas och uppvärmning	1,9	0,9
Möbler, inredning m.m.	3,2	5,3
Transporter och detaljhandel med och service av motorfordon	4,9	3,3
Post- och telekommunikation	2,3	6,9
Rekreation och kultur	9,2	5,0
Hotell och restaurang	1,2	1,5
Övriga varor och tjänster	9,6	6,8
Hushållens konsumtionsutgifter (exklusive utlandsposter)	3,5	2,3

Personbilar och lastbilar

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: Trafikanalys och SCB:s fordonssstatistik

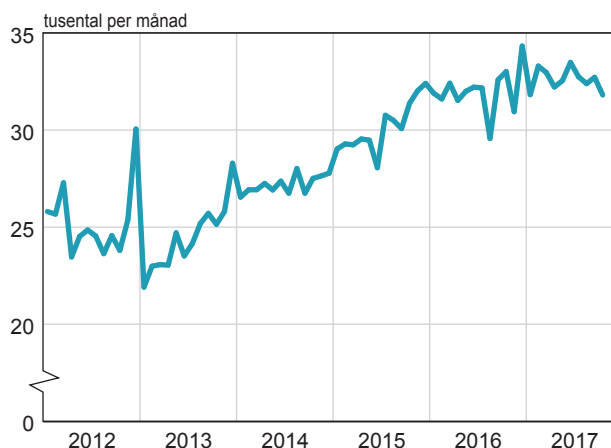
Nedgång för personbilsregistreringarna

Efter en uppgång i september sjönk nyregistreringen av personbilar något i oktober. Säsongrensats och jämfört med månaden innan registrerades 2,8 procent färre bilar. Det var tredje månaden av de fyra senaste med negativ utveckling. Från att tidigare ha pekat svagt uppåt pekar nu trendkurvan svagt nedåt. Nedgången sker dock från en historiskt hög nivå.

Den senaste tremånadersperioden (augusti–oktober) minskade nybilsregistreringen med 1,9 procent, säsongrensats och jämfört med föregående tremånadersperiod. Det var den svagaste tremånadersutvecklingen på över ett år, men uppgångar i maj och juni bidrar till att höja jämförelseperioden.

Nyregistrerade personbilar

Säsongrensade månadsdata

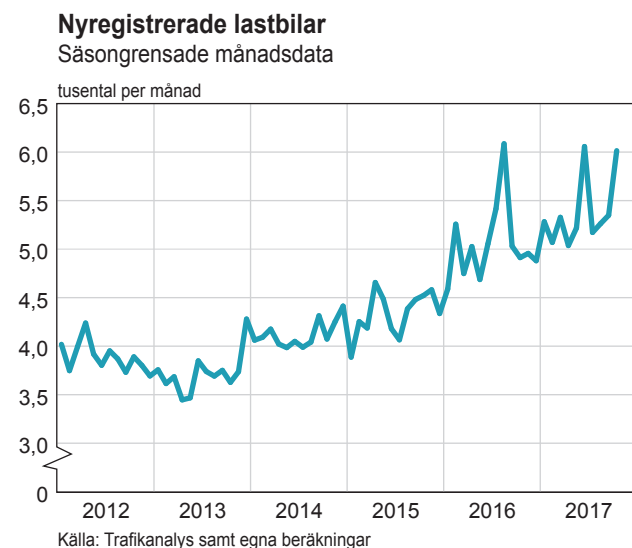

Källa: Trafikanalys samt egna beräkningar

I årstakt noterades dock en marginell ökning. I faktiska tal nyregistrerades 33 226 personbilar i oktober, en ökning med 0,1 procent jämfört med motsvarande månad i fjol. Knappt två tredjedelar av bilarna registrerades av företag och organisationer. Det är ungefär samma andel som tidigare under året. Hittills under 2017 har 324 178 personbilar registrerats, vilket är 2,0 procent fler än under motsvarande period i fjol. Det betyder att bilregistreringen, med två månader kvar på året, är på väg att slå "all time high" som noterades i fjol.

Kraftig uppgång för lastbilarna

Nyregistreringen av lastbilar steg med 12,4 procent i oktober efter måttliga ökningarna i både augusti och september. Sammantaget innebär detta att den positiva trenden på lastbilsmarknaden stärktes. Det bör dock nämnas att utvecklingen av lastbilsregistreringen är ryckig med enstaka månader som drar upp för att sedan falla tillbaka följande månad. Det var fallet i exempelvis augusti–september i fjol samt i juni–juli i år. Om mönstret håller i sig återstår att se när novemberstatistiken publiceras.

Under den senaste tremånadersperioden ökade nyregistreringarna med 1,1 procent. I årstakt var ökningen hela 28,1 procent då oktober i fjol var relativt svag. Totalt under året har 53 097 lastbilar nyregistrerats, vilket är 6,4 procent fler än under motsvarande månader i fjol.

Företagens lager

Senaste uppgift: tredje kvartalet 2017

Källa: SCB:s lagerstatistik

Företagens lager ökade tredje kvartalet

Svenska företags lager ökade med 4,6 miljarder kronor i fasta priser under tredje kvartalet. Ökningen motsvarar en uppgång med 0,9 procent i volym.

Varuhandelns lager ökade med 8,7 miljarder kronor under tredje kvartalet, vilket motsvarar en uppgång på 3,4 procent i volym. Industrins totala lager minskade med 4,1 miljarder kronor under tredje kvartalet, vilket motsvarar en nedgång med 1,7 procent i volym.

Lagerförändringar

Tredje kvartalet 2017 jämfört med andra kvartalet 2017

	Miljoner kr (2010 års priser)	Volymförändring i procent
Industri (B+C)	-4 066	-1,7
Trävaruindustri	-1 069	-7,8
Massa och papper	-197	-1,6
Petroleumprodukter	-965	-7,1
Stål- och metallverk	-615	-2,4
Metallvaruindustri	35	0,2
Maskinindustri	-69	-0,2
Motorfordonsindustri	345	1,4
Parti- och detaljhandel (G)	8 700	3,4
Motorhandel	1 505	2,8
Partihandel	6 832	5,5
Detaljhandel	364	0,5
Totalt (B+C+G)	4 635	0,9

Industrins lager minskade

Lager av insatsprodukter i den totala industrin ökade med 1,5 miljarder kronor, medan lager av färdiga varor och produkter i arbete minskade med 5,5 miljarder kronor. Det innebär att industrins totala lager minskade med 4,1 miljarder under tredje kvartalet.

Inom tillverkningsindustrin var utvecklingen av totala lager negativ för en majoritet av delbranscherna. Motorfordonsindustrin var den delbransch där lagren ökade mest, med 0,3 miljarder kronor. Störst minskning hade träindustrin med en nedgång på 1,1 miljarder kronor.

Varuhandelns lager ökade

Företag inom varuhandeln ökade sina lager med 8,7 miljarder kronor under tredje kvartalet. Samtliga delbranscher ökade sitt lagervärde. Störst uppgång hade partihandeln där lagret ökade med 6,8 miljarder kronor. Inom detaljhandeln samt motorhandeln ökade lagret med 0,4 respektive 1,5 miljarder kronor.

UTRIKESHANDEL

Nationalräkenskaperna för tredje kvartalet visade att den svenska varuexporten fortsatte att öka för femte kvartalet i rad och steg med 1,1 procent jämfört med andra kvartalet. Efter en kraftig ökning under andra kvartalet vände tjänsteexporten nedåt och sjönk med 0,3 procent under tredje kvartalet. Ökad import ledde dock till att utrikeshandeln lämnade ett negativt bidrag till BNP. Under tredje kvartalet ökade varuimporten för femte kvartalet i rad och steg med 1,4 procent. Även tjänsteimporten steg för femte kvartalet i rad och ökade med 2,2 procent.

SCB:s utrikeshandelsstatistik visar dock att värdet för varuexporten har utvecklats snabbare än varuimporten mellan januari och september i år. Varuexporten är 11 procent högre än samma period föregående år medan varuimporten är 10 procent högre i år jämfört med samma period föregående år. Trots detta är handelsnettot för årets första nio månader negativt. Preliminär statistik visar även

I FOKUS

Ny produktionsindikator ger bättre underlag till BNP

SCB:s nya produktionsindikator, produktionsvärdeindex (PVI), ger en bild över förädlingsvärdets utveckling. PVI, som från och med november 2017 ersätter den tidigare indikatorn PIN, inkluderar både industribranschernas tjänsteproduktion och handelsverksamhet och ger ett bättre underlag till BNP-beräkningarna. Den nya indikatorn täcker närmare 90 procent av näringslivets förädlingsvärde.

I maj publicerades SCB:s nya produktionsindikator PVI för första gången, vilket togs upp i majnumret av SCB-Indikatorer. Från och med publiceringen av PVI i november redovisas nu också säsongrensade tidsserier vilka sträcker sig tillbaka till 2010. Åren 2010–2014 är tillbakaskrivna med hjälp av tidigare index och bör tolkas med försiktighet. I och med publiceringen av PVI i november kommer den tidigare produktionsindikatorn, PIN, inte längre att publiceras.

PVI ger avdelningen för nationalräkenskaperna ett bättre underlag till beräkningarna av den kvartalsvisa bruttonationalprodukten (BNP) från produktionssidan och i denna artikel beskrivs sambandet mellan PVI och BNP. Det nya indexet är harmoniserat när det gäller vad som mäts, men också avseende urval och metoder. Tidigare fanns det vissa skillnader i dessa delar mellan industriproduktionsindex (IPI) och tjänsteproduktionsindex (TjPI). Den stora definitionsmässiga skillnaden mellan PIN och PVI är att den senare inkluderar industribranschernas tjänsteproduktion och handelsverksamhet, mätt som handelsmarginal. Innan PVI användes som underlag för BNP lades dessa poster till separat i beräkningarna av BNP för företag som hade betydande sådana transaktioner. För att närma sig den produktion som faktiskt skett under perioden görs också justeringar av omsättningsuppgifterna för produktion som lagts på lager och försäljning som skett från lager. Justeringarna baseras på uppgifter från statistiken om företagens lager. De uppgifter från PVI som går in i nationalräkenskaperna är de som publiceras kvartalsvis i *Lagerkorrigerat produktionsvärdeindex* i statistikdatabasen.¹

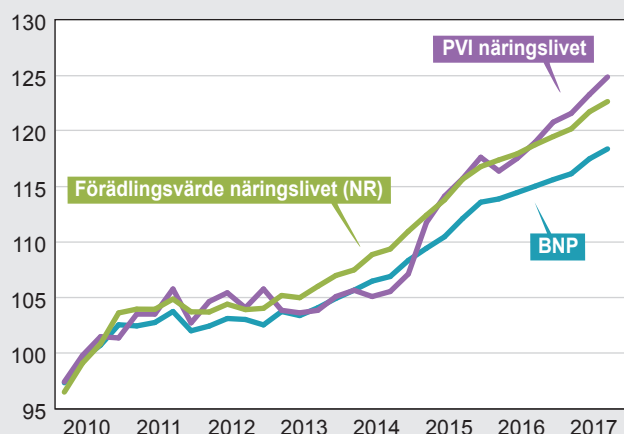
PVI och NR har delvis olika täckning

Som framgår av diagrammet nedan så visar PVI relativt god överensstämmelse med BNP totalt och näringslivets produktion i nationalräkenskaperna. Totalt täcker PVI lite mer än 60 procent av totala BNP och knappt 90 procent av förädlingsvärdet i näringslivet. Det finns flera förklaringar till varför avvikelser finns mellan de tre serierna. Till att börja med så täcker inte PVI branscherna jordbruk, skogsbruk och fiske, finansiella företag och hushållens produktion av boendetjänster (småhus och fritidshus). PVI täcker inte heller icke vinstdrivande organisationer och offentliga myndigheter. I nationalräkenskaperna används också andra

uppgifter än PVI för byggbranschen och för energibranscherna. För byggbranschen används uppgifter baserat på vad som investeras i bostäder och andra byggnader och anläggningar. För energibranschernas produktion används uppgifter från energistatistiken. PVI utgör därmed värdemässigt knappt 80 procent av underlaget för beräkningarna av näringslivets förädlingsvärde.

Produktionsindikatorer

Säsongrensade värden. Index 2010=100

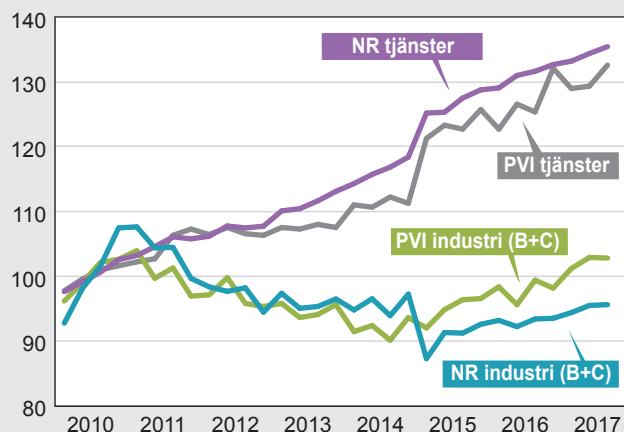

Anledningen till att det finns skillnader även när samma branscher jämförs i NR och PVI är de justeringar som görs i NR. BNP beräknas både från användningssidan och produktionssidan och båda sidor måste definitions- mässigt visa samma resultat. I praktiken skiljer sig dock skattningarna vanligtvis åt varför en justering behöver göras vid avstämningsarbetet. Om exempelvis produktionen i ekonomin visar starkare utveckling än användningen justeras antingen produktionen ned eller användningen upp i avstämningsarbetet, eller en kombination av dessa.

På NR görs också tillägg för posten övriga rörelseintäkter som inte fångas i företagens rapportering till PVI. I praktiken innebär det tillägg för licenser och royalties för företag med stora intäkter från detta.

Industri- och tjänsteproduktion (NR och PVI)

Säsongrensade värden. Index 2010=100

¹ Data för lagerkorrigerat PVI finns från och med 2015. Tidsserierna för PVI i de två första diagrammen avser därför Produktionsvärdeindex som inte är korrigerat för lager. Effekten av korrigering för lager kan ha betydelse för enstaka kvartal men jämnar i regel ut sig över året.

I FOKUS

Skiftet ned i NR-serien för industrin 2015 och motsvarande skifte upp i tjänsteproduktionen, i såväl NR som PVI, förklaras av den omklassning som genomfördes i statistiken 2017. I PVI för industrin skedde denna förändring i början av 2011 men syns inte i tidsserien för den totala industrin.

I årsberäkningarna används andra källor i NR

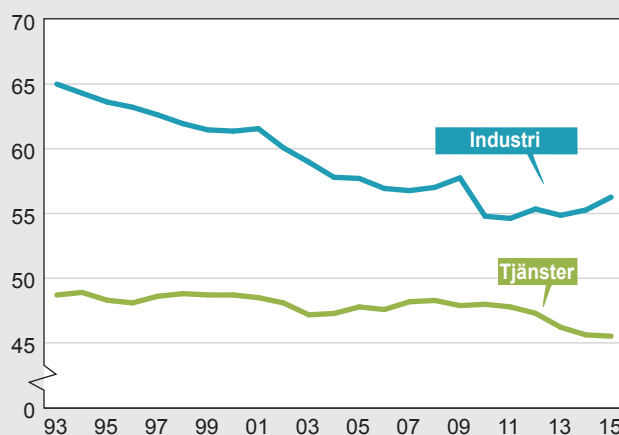
Målvariabeln i NR är förädlingsvärdet där summan av alla förädlingsvärden i ekonomin ger BNP. Förädlingsvärdet är värdet av produktionen minus kostnaderna för de varor och tjänster som använts i produktionen. När väl en årsberäkning genomförs i nationalräkenskaperna baseras perioderna fram till år t-2 (nu år 2015) på årsdata från undersökningen *Företagens ekonomi* för de branscher där PVI använts i den kvartalsvisa beräkningen av BNP. Då finns även uppgifter om företagens kostnader. I NR:s produktionsbegrepp ingår även produktion för egen slutlig användning, alltså produktion som leder till kapitalbildning i den egna verksamheten. Det gäller i första hand forskning och utveckling, programvaror och byggnader. Det är uppgifter som hittills inte samlas in i statistiken på korttidsbasis. I NR görs också tillägg för svart och illegal produktion men det utgör en liten andel av den totala produktionen. Företagens kostnader mäts i dagsläget inte heller i korttidsstatistiken i likhet med de flesta andra länder.

Eftersom PVI är en indikator för förädlingsvärdets utveckling så används förädlingsvärdet som vikt när PVI vägs ihop. Sammanvägningen har betydelse när index redovisas för olika aggregat, till exempel den totala industrin respektive tjänstenäringsarna. Vikterna baseras i grunden på de detaljerade årsberäkningar som görs i nationalräkenskaperna och inkluderar då även sådan produktion som inte mäts på korttidsbasis, i första hand produktion för egen slutlig användning och övriga rörelseintäkter.

De skillnader som finns mellan NR och PVI för perioder år t-2 och längre tillbaka beror i första hand på att företagens kostnadsutveckling har inkluderats i beräkningarna på NR. På aggregerad nivå är effekten av detta inte särskilt tydlig. Men av diagrammet ovan framgår att förädlingsvärdena för tjänstenäringsarna växte snabbare enligt NR än PVI åren 2012 till 2014. Tittar man på detaljerade branschnivåer kan skillnaderna vara större. I diagrammet nedan redovisas andelen kostnader i förhållande till totalt produktionsvärde för industrin och totala tjänster. Under en lång period föll industrins kostnader i förhållande till produktionsvärdet. Det innebar att korttidsstatistiken, IPI och kvartalsvis NR vanligen underskattade utvecklingen av förädlingsvärdena inom industrin eftersom statistiken inte fångade att företagens kostnader som andel av produktionen sjönk.

Inputandel

Kostnadernas andel av total produktion, procent

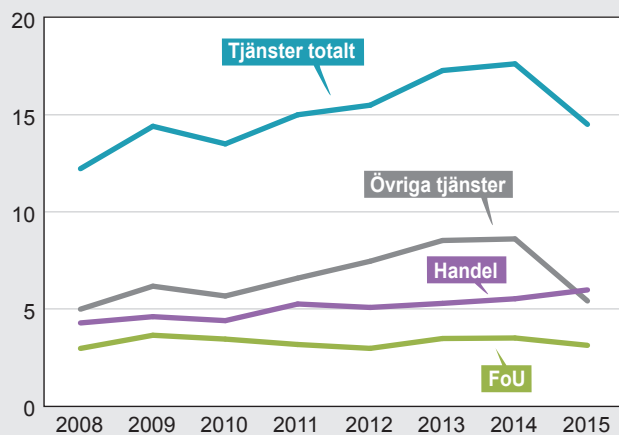

Tjänsteproduktionen inom industrin ökar

För att studera hur tjänsteproduktionen inom industrin har utvecklats över tid kan nationalräkenskapernas tillgångs- och användningstabeller användas. Tjänsteproduktionen inom industrin har successivt ökat sett över en längre tid och uppgick 2014 till 18 procent. Nedgången mellan 2014 och 2015 förklaras framförallt av den omklassning som nämndes tidigare.

Tjänsteproduktion inom industrin

Andel av total produktion inom industrin, procent

Handelsmarginaler är tillsammans med forskning och utveckling de största tjänsteprodukterna i tjänsteproduktionen inom industrin. Inom forskning och utveckling utgörs större delen, drygt 80 procent (år 2015), av produktion för egen användning. Det är produktion som i dagsläget inte fångas i PVI. Arbete pågår för att i den ekonomiska statistiken tydligare skilja ut den delen av forskning och utveckling. Det kommer att ge möjligheter att även på korttidsbasis mäta mer av denna produktion.

Andreas Lennmalm, sakkunnig, nationalräkenskaperna

ett handelsunderskott på 3,1 miljarder i oktober.

Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer visar dock positiva tecken för exporten. I den senaste barometern rapporterar industriföretagen om stark exportordertillväxt de senaste månaderna. Även senaste Exportchefsindex, som publicerades i mitten av november, visar att det råder stark optimism bland exportföretagen.

Varuexport, varuområden

Varuområde	Värde mkr		Andel %	Förändr 17/16 %
	2017 jan-sep	2016 jan-sep		
Skogsvaror	99 036	93 936	10,3	5
- Trävaror	21 315	19 879	2,2	7
- Papper	58 276	55 802	6,1	4
Mineralvaror	102 981	81 542	10,7	26
- Järnmalm	14 550	9 847	1,5	48
- Järn och stål	45 043	37 180	4,7	21
Kemivaror	129 317	118 253	13,5	9
- Läkemedel	55 958	50 423	5,8	11
Energivaror	64 738	49 760	6,7	30
Verkstadsvaror	432 107	397 810	45,0	9
- Maskiner	144 052	133 167	15,0	8
- Elektrovaror	101 744	98 023	10,6	4
- Vägfordon	131 523	111 747	13,7	18
Övriga varor	131 427	125 503	13,7	5
- Livsmedel	61 853	60 057	6,4	3
Totalt	959 606	866 805	100,0	11

Varuimport, varuområden

Varuområde	Värde mkr		Andel %	Förändr 17/16 %
	2017 jan-sep	2016 jan-sep		
Skogsvaror	27 413	25 080	2,9	9
Mineralvaror	74 467	61 680	7,7	21
- Järn och stål	34 039	26 568	3,5	28
Kemivaror	118 431	110 387	12,3	7
- Läkemedel	28 401	28 069	3,0	1
Energivaror	95 728	74 092	10,0	29
- Råolja	47 248	34 871	4,9	35
- Oljeprodukter	38 728	31 076	4,0	25
Verkstadsvaror	421 888	390 057	43,9	8
- Maskiner	99 643	90 789	10,4	10
- Elektrovaror	140 491	134 745	14,6	4
- Vägfordon	118 550	107 646	12,3	10
- Instrument, optiska varor	23 568	22 089	2,5	7
Övriga varor	222 945	213 491	23,2	4
- Livsmedel	107 004	103 337	11,1	4
Totalt	960 872	874 787	100,0	10

Handelsnetto

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: SCB:s utrikeshandelsstatistik

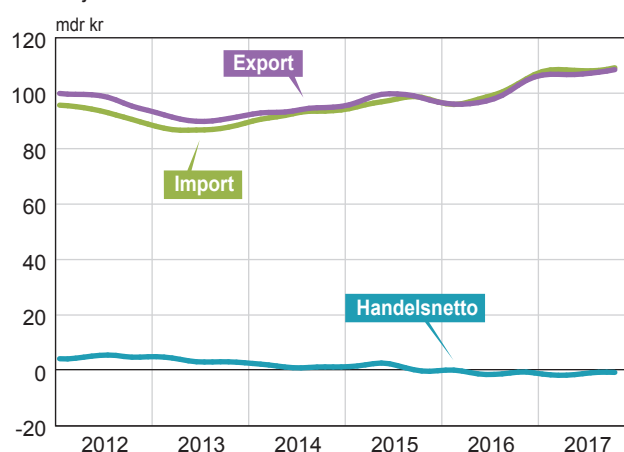
Handelsnettot -3,1 miljarder kronor i oktober

Utrikeshandeln med varor gav ett underskott på 3,1 miljarder kronor under oktober 2017 enligt preliminära beräkningar. För oktober 2016 var det ett underskott på 3,5 miljarder kronor.

Export och import av varor samt handelsnetto

Säsongrensade månadsvärden i löpande priser. Trend.

Miljarder kronor

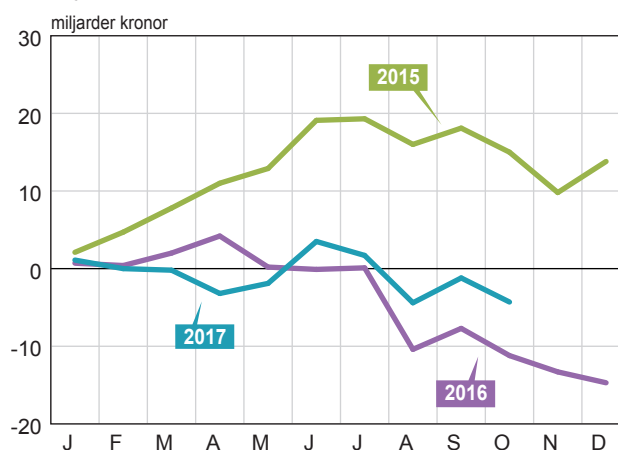
Varuexportens värde under oktober uppgick till 114,3 miljarder kronor och varuimporten till 117,4 miljarder. Både varuexporten och varuimporten har därmed ökat i värde med 10 procent jämfört med oktober 2016. Handeln med länder utanför EU gav ett överskott på 14,3 miljarder kronor medan EU-handeln gav ett underskott på 17,4 miljarder.

Antalet vardagar i oktober 2017 var en mer jämfört med oktober 2016. Rensat för säsongspåverkan visar handelsnettot ett underskott på 0,7 miljarder kronor för oktober 2017, och ett underskott på 0,6 miljarder kronor för september 2017. Även för augusti 2017 var det ett underskott på 0,6 miljarder kronor.

Sveriges handelsnetto

Akkumulerade månadsvärden från årets början.

Miljarder kronor. Löpande priser

Hittills under året har värdet för varuexporten ökat med 11 procent medan värdet för varuimporten ökat med 10 procent jämfört med motsvarande period för ett år sedan. Varuexportvärdet under denna period uppgick till 1 074,0 miljarder kronor och varuimportvärdet till 1 078,3 miljarder. Handelsnettot för januari-oktober 2017 gav därmed ett underskott på 4,3 miljarder kronor. För motsvarande månader ett år tidigare noterades ett underskott på 11,2 miljarder kronor.

PRISER

Konsumentpriser

Senaste uppgift: oktober 2017

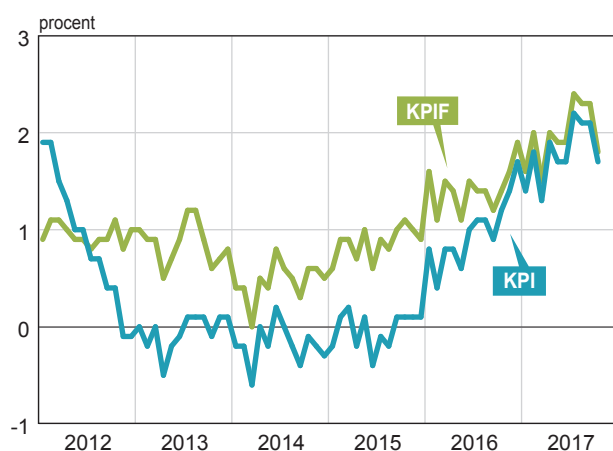
Källa: SCB:s konsumentprisindex

Inflationstakten sjönk i oktober

Inflationstakten sjönk tillbaka något i oktober jämfört med de föregående månaderna. Enligt måttet KPIF uppmättes inflationen till 1,8 procent, vilket var en nedgång från 2,3 procent i september. KPIF sjönk med 0,1 procent från september till oktober. Inflationstakten enligt KPI var 1,7 procent i oktober, en nedgång med 0,4 procentenheter från september.

Inflationstakten

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Boende och livsmedel drar upp KPI

Inflationstakten enligt konsumentprisindex (KPI) var 1,7 procent i oktober, vilket var en nedgång från september då inflationstakten enligt KPI var 2,1 procent.

Högre boendekostnader (2,4 procent) bidrog med 0,5 procentenheter medan högre priser på livsmedel (2,3 procent) bidrog med 0,3 procentenheter. Prisökningar på transporttjänster (5,4 procent), restauranger (3,8 procent), drift av fordon (2,4 procent) samt rekreation och kultur (1,4 procent) bidrog ytterligare med 0,2 procentenheter vardera. Uppgången motverkades av lägre priser på teleutrustning (-12,9 procent), som påverkade inflationstakten nedåt med 0,2 procentenheter.

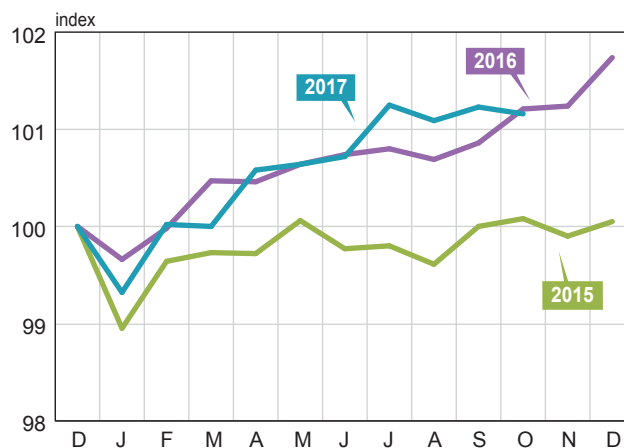
Prisnedgång på paketresor i oktober

KPI sjönk med 0,1 procent från september till oktober. Under motsvarande period 2016 steg KPI med 0,3 procent vilket förklarar den relativt stora nedgången av den årliga inflationstakten.

Till månadsförändringen bidrog prissänkningar på paketresor (-5,1 procent) och el (-2,1 procent) med 0,1 procentenhet vardera. Diverse prisuppgångar noterades under oktober, ingen enskild produkt hade dock märkbar positiv effekt på KPI.

Konsumentprisernas utveckling

December föregående år=100

Övriga inflationsmått sjönk också

KPIF (KPI med fast ränta) är ett index som visar samma prisutveckling som KPI, men utan de direkta effekterna av en ändrad penningpolitik. Förändringen i KPIF är Riksbanken målvariabel för inflationsmålet sedan september 2017. Inflationstakten enligt KPIF var 1,8 procent i oktober, en minskning från 2,3 procent som uppmättes i september.

Konsumentprisernas förändring

Oktober 2017

	Förändring från		Bidrag till
	Föregående	okt	förändring
	månad	2016	sedan okt 2016 ¹⁾
Livsmedel och alkoholfria drycker	0,3	2,5	0,3
Alkoholhaltiga drycker och tobak	0,1	1,9	0,1
Kläder och skor	-0,2	-1,9	-0,1
Boende	-0,2	2,4	0,5
Inventarier och hushållsvaror	-0,2	-0,9	0,0
Hälsö- och sjukvård	-0,3	-0,1	0,0
Transport	-0,3	2,1	0,3
Post och telekommunikationer	0,6	-2,9	-0,1
Rekreation och kultur	0,0	1,4	0,2
Utbildning	0,1	4,0	0,0
Restauranger och logi	0,0	3,9	0,3
Div varor och tjänster	-0,2	3,4	0,3
KPI totalt	-0,1	1,7	1,7

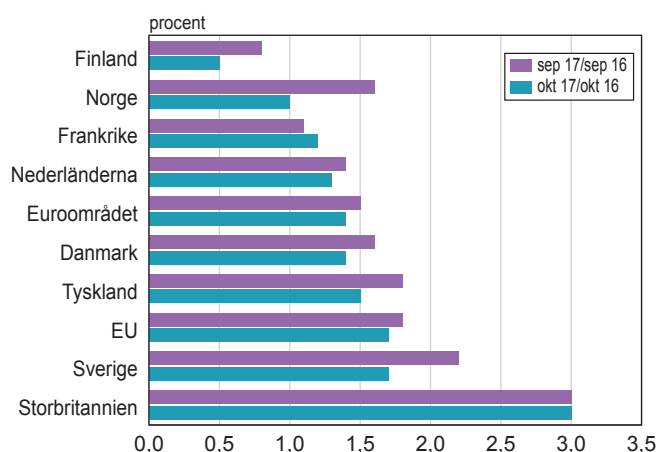
¹⁾ Procentenheter

KPIF exklusive energi (KPIF-XE) och KPIF med konstant skatt (KPIF-KS) är två andra mått på inflation som beräknas av SCB på uppdrag av Riksbanken. Inflationstakten enligt KPIF-XE, där energivaror exkluderas från KPIF, var 1,8 procent i oktober. I KPIF-KS konstanthålls de skatter och subventioner som tas ut på produkter i konsumentled och enligt detta mått uppmättes inflationen till 1,6 procent.

Inflationstakten ned även i EU-länderna

SCB beräknar även HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser), vilket görs av samtliga EU-länder. Måttet har en något mindre täckning jämfört med KPI och KPIF, främst på grund av att delar av hushållens boendekostnader utelämnas. Inflationstakten enligt HIKP låg för Sveriges del på 1,7 procent i oktober, vilket var en minskning från 2,2 procent i september.

Inflationstakten i olika länder
EU-länder och Norge enligt HIKP

Även i EU-länderna sjönk HIKP-inflationen något i oktober, från 1,8 till 1,7 procent. Detta trots att Storbritanniens inflationstakt låg kvar på höga 3,0 procent, precis som i september. I euroländerna sjönk inflationen från 1,5 procent i september till 1,4 procent i oktober. Tysklands inflationstakt minskade med 0,3 procentenheter medan Frankrikes steg marginellt.

Priserna i producent-, export- och importleden

Senaste uppgift: oktober 2017

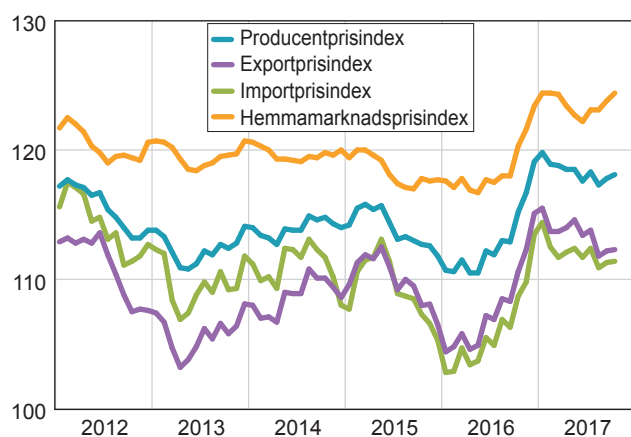
Källa: SCB:s producentprisindex

Maria Bäckström

Producentpriserna ökade i oktober

Producentpriserna totalt steg med 0,3 procent mellan september och oktober. Under samma period steg priserna med 0,1 procent på både exportmarknaden och importmarknaden. På hemmamarknaden steg priserna med 0,5 procent. Priserna för inhemsk tillgång, det vill säga producentpriserna på hemmamarknaden tillsammans med importpriserna, steg med 0,3 procent från september till oktober.

Prisindex i producent- och importled
Index 2005=100

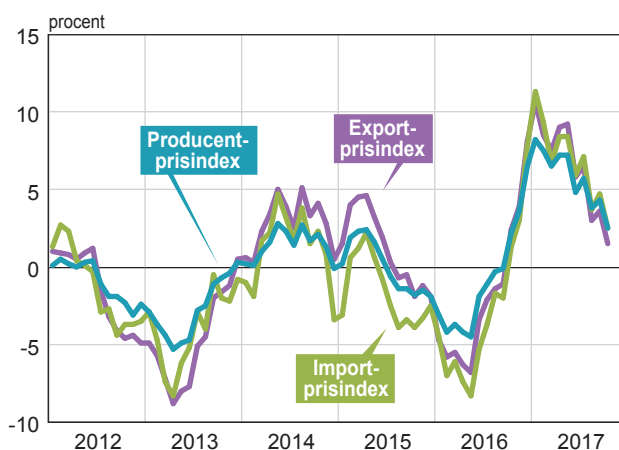
Ökade metallpriser jämfört med oktober 2016

Årstakten för prisindex i producent- och importled är fortsatt hög i ett historiskt perspektiv, men har sjunkit de senaste månaderna. Under sista kvartalet 2016 steg producentpriserna kraftigt, vilket har bidragit till en hög årstakt under 2017. Producentpriserna totalt, det vill säga producentpriserna på hemmamarknaden tillsammans med exportpriserna, steg med 2,5 procent jämfört med oktober föregående år. Störst bidrag till ökningen kommer från ökade priser på metaller samt petroleumprodukter, på såväl hemmamarknaden som exportmarknaden. Även högre priser på hemmamarknaden för avfalls- och återvinnings-tjänster samt livsmedel har bidragit till ökningen. Hemmamarknaden och exportmarknaden har var för sig ökat med 3,4 respektive 1,5 procent jämfört med föregående år.

Priserna för inhemsk tillgång steg med 3,0 procent under samma period. Även där bidrog ökade priser för livsmedel på hemmamarknaden till uppgången. Men även prisökningar för metaller och petroleumprodukter på såväl hemma- som importmarknaden, samt ökade priser på råolja på importmarknaden bidrog till uppgången. Priserna totalt på importmarknaden ökade med 2,5 procent jämfört med samma period föregående år.

Export-, import- och producentprisindex

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Säsongsnormals uppgång på fjärrvärme

Den främsta orsaken till prisuppgången på hemmamarknaden mellan september och oktober var en säsongsnormals prisuppgång på fjärrvärme. På exportmarknaden bidrog huvudsakligen högre priser på massa, papper och papp tillsammans med prisuppgångar på metaller, samt kemikalier och kemiska produkter. På importmarknaden bidrog högre priser på råolja, metaller samt kemikalier och kemiska produkter till uppgången mellan september och oktober. Lägre priser på elektricitet motverkade uppgången på alla tre marknaderna. På importmarknaden motverkades uppgången även av lägre priser på datorer, elektronikvaror och optik.

De ökade priserna på import- och exportmarknaden påverkades även av valutakursen då en förstärkning eller försvagning av kronan tenderar att sänka respektive höja export- och importpriserna i svenska kronor. Enligt

Tullverkets omräkningskurser för valutor försvagades den svenska kronan mot det engelska pundet med 3,4 procent samt mot euron och den danska kronan med 0,1 procent, vilket bidrog uppåt på export- och importpriserna. Samtidigt stärktes kronan mot den amerikanska dollarn med 1,9 procent och mot den norska kronan med 0,6 procent vilket motverkade uppgången något.

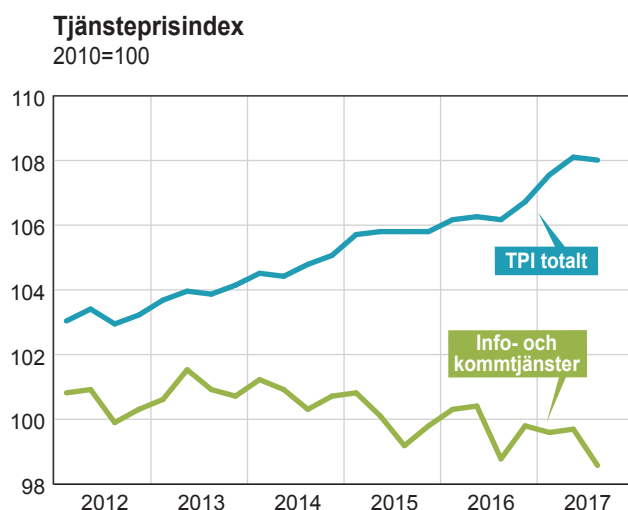
Tjänsteprisindex

Senaste uppgift: tredje kvartalet 2017

Källa: SCB:s tjänsteprisindex

Tjänstepriserna sjönk under tredje kvartalet

Tjänsteprisindex sjönk med 0,1 procent mellan andra och tredje kvartalet 2017. Motsvarande förändring under föregående kvartal var en uppgång med 0,5 procent. Sedan tredje kvartalet 2016 har tjänstepriserna stigit med 1,7 procent, vilket är detsamma som föregående kvartals årstakt. Det innebär att tjänstepriserna ligger kvar på den högsta årsförändringen sedan andra kvartalet 2012.

Under kvartalet bidrog främst lägre priser på Datordrift-tjänster och Informationstjänster, med 0,1 procentenhet vardera, till nedgången. Nedgången motverkades något av högre priser för bland annat Andra stödtjänster till transport som bidrog uppåt med 0,1 procentenhet.

ARBETSMARKNAD

Sysselsättning och arbetslöshet

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar

Martin Kosola

Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år var 5 041 000 i oktober 2017, icke säsongrensade. Det var en ökning med 111 000 jämfört med oktober 2016. Antalet arbetslösa uppgick till 337 000 vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,3 procent.

Antalet arbetade timmar var i genomsnitt 172,1 miljoner per vecka. Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av sysselsättningen samt små förändringar av arbetslösheten som uppgick till 6,7 procent.

Antalet personer i arbetskraften ökade

Antalet personer i arbetskraften i åldern 15–74 år uppgick till 5 378 000 i oktober 2017, icke säsongrensade. Det var en ökning med 110 000 jämfört med oktober 2016. Antalet män i arbetskraften ökade med 49 000 till 2 812 000 och antalet kvinnor ökade med 60 000 till 2 566 000. Det relativa arbetskraftstalet uppgick till 72,4 procent vilket var en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med oktober 2016. Bland kvinnorna uppgick det till 70,3 procent vilket var en ökning med 1,1 procentenheter och bland männen uppgick det till 74,5 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en fortsatt ökning av både antalet och andelen personer i arbetskraften jämfört med närliggande månader. Antalet personer i arbetskraften uppgick i oktober 2017 till 5 413 000 vilket motsvarar ett arbetskraftstal på 72,9 procent.

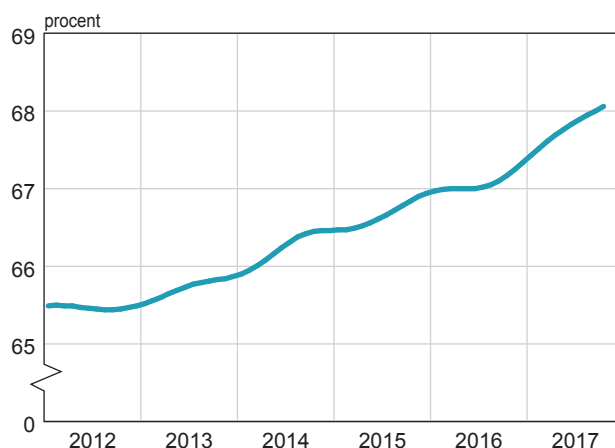
Fortsatt ökning av sysselsättningen

I oktober 2017 var antalet sysselsatta i åldern 15–74 år 5 041 000, icke säsongrensade, vilket var en ökning med 111 000 jämfört med oktober 2016. Antalet sysselsatta män uppgick till 2 629 000 och antalet sysselsatta kvinnor till 2 413 000, en ökning med 49 000 respektive 62 000. Sysselsättningsgraden uppgick till 67,9 procent vilket motsvarar en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med oktober 2016. Bland kvinnorna uppgick den till 66,1 procent vilket var en ökning med 1,1 procentenheter och bland männen uppgick den till 69,7 procent.

Sysselsättningsgrad

Ålder 15–74 år. Sysselsatta som andel av befolkningen.

Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

Säsongrensade och utjämnade data visar på en fortsatt ökning av både antalet och andelen sysselsatta jämfört med närliggande månader. Antalet sysselsatta uppgick i oktober 2017 till 5 052 000 vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på 68,1 procent.

Antalet fast anställda ökade

Antalet anställda uppgick i oktober 2017 till 4 547 000 enligt icke säsongrensade data. Det var en ökning med 117 000 personer jämfört med oktober 2016 varav 58 000 män och 60 000 kvinnor. Antalet fast anställda uppgick under samma period till 3 784 000. Det var en ökning med 84 000 varav 51 000 män. Antalet tidsbegränsat anställda uppgick till 762 000 personer.

Jämfört med närliggande månader visar säsongrensade och utjämnade data på en ökning av antalet fast anställda men små förändringar i antalet tidsbegränsat anställda.

Antalet arbetade timmar

Det totala antalet arbetade timmar uppgick i oktober 2017 i genomsnitt till 172,1 miljoner per vecka enligt icke säsongrensade data. Kalenderkorrigerat är det en ökning med 1,4 procent jämfört med oktober 2016.

Arbetsmarknad

	Sysselsatta, 1 000-tal		Arbetade timmar/ vecka, 10 000-tal		Arbetslösa 1 000-tal	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
jan	4 791	4 880	14 610	14 810	388	385
feb	4 806	4 920	15 800	16 140	396	392
mar	4 833	4 963	14 940	16 430	406	362
apr	4 873	4 966	16 670	15 260	381	386
maj	4 892	4 983	16 210	15 700	400	387
jun	5 018	5 129	15 240	15 620	414	407
jul	5 059	5 164	9 530	9 800	341	362
aug	4 961	5 109	13 070	13 340	350	326
sep	4 916	5 052	16 870	17 120	317	332
okt	4 930	5 041	16 770	17 210	338	337
nov	4 947		16 450		328	
dec	4 893		14 460		337	

Uppgifterna baserar sig på åldersindelningen i AKU, dvs. 15–74 år, och antal arbetslösa inkluderar heltidsstuderande som sökt och kunnat ta arbete.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en svag ökning av antalet arbetade timmar. I oktober 2017 uppgick antalet till i genomsnitt 152,7 miljoner per vecka.

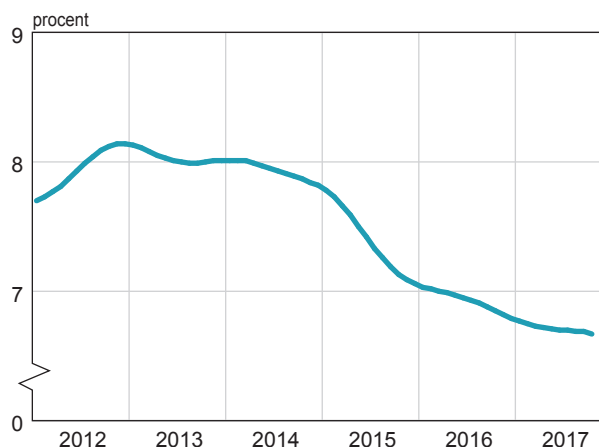
Små förändringar av arbetslösheten

I oktober 2017 var antalet arbetslösa i åldern 15–74 år 337 000, icke säsongrensat, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,3 procent. Antalet arbetslösa män uppgick till 183 000 och antalet kvinnor till 154 000. Arbetslöshetstalet uppgick till 6,5 procent bland männen och 6,0 procent bland kvinnorna. Bland ungdomar i åldern 15–24 år var 85 000 arbetslösa varav 45 000 var heltidsstuderande. Arbetslösheten bland ungdomarna uppgick till 13,9 procent.

För personer i åldern 15–74 år visar säsongrensade och utjämnade data på små förändringar av både antalet och andelen arbetslösa jämfört med närliggande månader. I oktober 2017 uppgick antalet arbetslösa till 361 000 vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,7 procent. Även för ungdomar i åldern 15–24 år visar säsongrensade och utjämnade data på små förändringar för antalet arbetslösa men en svag minskning för andelen arbetslösa. Antalet arbetslösa ungdomar var 110 000 och arbetslöshetstalet var 17,4 procent.

Relativ arbetslöshet

Ålder 15–74 år. Inkl. heltidsstuderande som sökt arbete.
Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

Det outnyttjade arbetskraftsutbudet

Arbetslösa, undersysselsatta och latent arbetssökande utgör tillsammans det outnyttjade arbetskraftsutbudet. I oktober 2017 uppgick det outnyttjade arbetskraftsutbudet i genomsnitt till 15,9 miljoner timmar per vecka. Detta motsvarar 398 000 heltidsarbeten med 40 timmars arbetsvecka.

Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar fortsatte att minska

Antalet inskrivna arbetslösa, som utgörs av de öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, uppgick i oktober 2017 till 361 000. Jämfört med samma månad föregående år var det en minskning med 1 000 personer. Bland de inskrivna arbetslösa var 191 000 öppet arbetslösa och 170 000 deltog i program med aktivitetsstöd.

Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar (18–24 år) fortsatte att minska. I oktober var 55 000 ungdomar inskrivna som arbetslösa, en minskning med 6 000 på ett år.

Antalet nya lediga platser som anmälades till landets arbetsförmedlingar var i oktober 93 000, vilket var en minskning med 12 000 jämfört med motsvarande månad föregående år. Antalet personer som påbörjade ett arbete i oktober 2017 uppgick till 37 000. Antalet varslade uppgick till 3 600, vilket var 200 färre än i samma månad föregående år.

Arbetskraftskostnader & löner

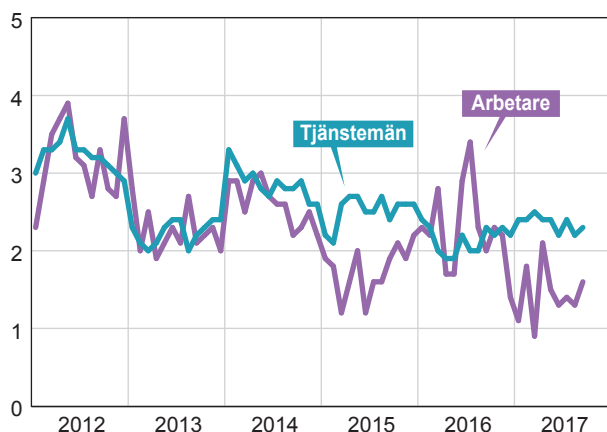
Senaste uppgift: september 2017

Källa: SCB:s arbetsmarknadsstatistik

Den preliminära genomsnittliga timlönen för arbetare var under september 2017 165,10 kronor exklusive övertidstillägg och 167,30 kronor inklusive övertidstillägg, vilket är en ökning med 1,6 respektive 1,8 procent jämfört med september 2016. Under september 2017 var den preliminära genomsnittliga månadslönen för tjänstemän 38 950 kronor exklusive rörliga tillägg och 39 800 kronor inklusive rörliga tillägg, vilket är en ökning med 2,3 procent, i båda fallen, jämfört med september 2016.

Löneutveckling inom den privata sektorn

Procentuell förändring från motsvarande månad föregående år

Arbetskostnaden för en arbetare inom utvinning av mineral och tillverkningsindustrin har för september 2017 beräknats till 295,70 kronor per timme, vilket ger ett arbetskostnadsindex på 125,1 en förändring med 2,5 procent jämfört med september 2016. Arbetskostnaden för en arbetare inom den privata sektorn totalt har för september 2017 beräknats till 276,17 kronor per timme och för tjänstemän inom den privata sektorn till 60 741 kr per månad. Detta ger ett arbetskostnadsindex för arbetare på 123,8 en ökning med 2,0 procent jämfört med september 2016. Motsvarande index för tjänstemän blir 127,9 en ökning med 2,6 procent jämfört med september 2016.

FINANSMARKNAD**Nya rekord på världens börser**

För perioden januari till november 2017 har hälften av huvudindexen på världens största aktiemarknader nått nya rekord, vilket är den bredaste toppnoteringen sedan finanskrisen 2007.

Aktiekurserna

Stockholmsbörsens generalindex, månadsgenomsnitt

I Sverige inleddes november med en ny årshögstanivå för indexet över Stockholmsbörsens 30 mest omsatta aktier,

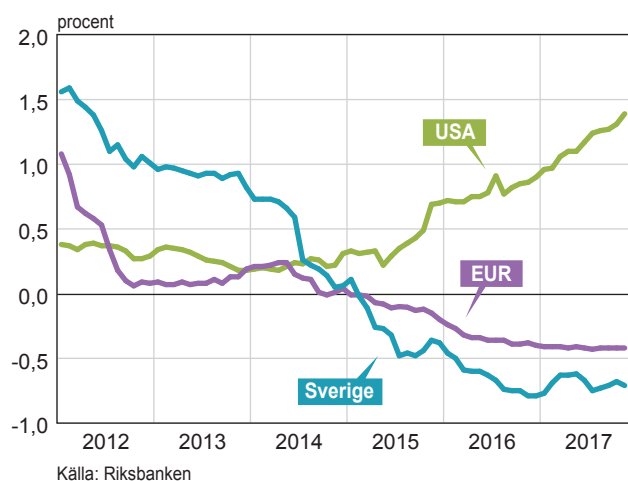
OMXS30. Kort därefter tappade dock den svenska börsen och följdes av en sju dagar lång nedgång, vilket är den längsta tillbakagången på nästan två år. Med andra ord har Stockholmsbörsen levererat både topp- och bottennoteringar under månaden. Totalt under november sjönk börsen med 3,6 procent enligt Affärsvärldens generalindex (AFGX). Den amerikanska aktiemarknaden utvecklades starkt under november där Nasdaqbörsen steg med 2,2 procent och Dow Jones noterade en uppgång på 3,8 procent.

Oförändrad ränta och nominering av ny FED-chef

Den 1 november lämnade den amerikanska centralbanken Federal Reserve (FED) räntebesked. Såväl räntan som räntebanan lämnades oförändrad av en enig direktion och centralbanken återupprepade tidigare budskap om att den amerikanska ekonomin fortsätter att utvecklas väl. Marknaden reagerade odramatiskt på beskedet och marknadsförväntningarna pekar mot en höjning av räntan i december.

Korta räntor

3 mån statsskuldväxlar (motsv)

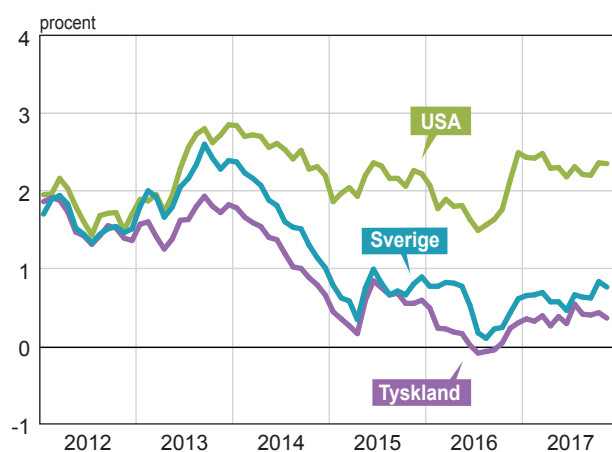

Källa: Riksbanken

Under november nominerades Jerome Powell till posten som ny amerikansk centralbankschef. Powell är idag FED-guvernör och efterträder Janet Yellen vars mandatperiod går ut i februari 2018. Utnämningen av Powell väntas inte ändra inriktningen på den förda penningpolitiken.

Långa räntor

10-åriga statsobligationer

Källa: Riksbanken

Under hösten har den amerikanska räntekurvan planat ut, vilket innebär att skillnaden mellan korta och långa räntor har minskat. I november var avkastningen på korta räntor 1,39 procent vilket är en ökning med 8 räntepunkter. Tioåriga statspapper gav en ränta på 2,35 procent, vilket är en minskning med 1 räntepunkt.

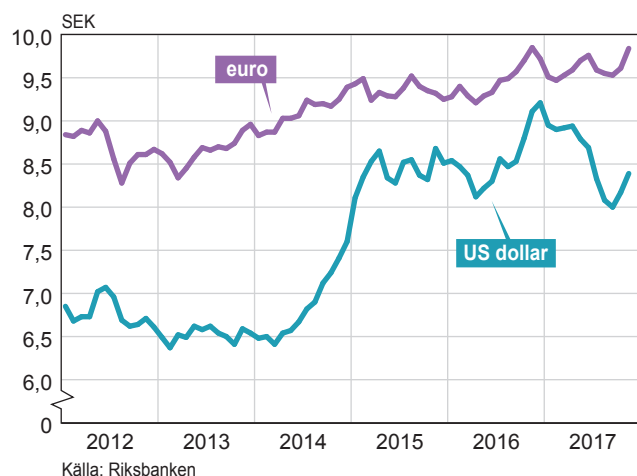
På den svenska räntemarknaden var genomsnittsräntan på en tremånaders statsskuldväxel -0,71 procent under november, vilket är en minskning med 3 räntepunkter jämfört med oktober. De långa svenska räntorna minskade med 7 punkter till 0,76 procent.

Försvagning av kronan

Den svenska kronan fortsatte att försvagas under november mot både euron och dollarn. Under november kostade en euro i genomsnitt 9,84 kronor, vilket är en försvagning på 24 öre. En amerikansk dollar kostade under månaden i genomsnitt 8,39 kronor, vilket är en försvagning på 21 öre.

Valutakurser

Svenska kronor i förhållande till dollar och euro.
Månadsgenomsnitt

Högre tillväxttakt för hushållens lån

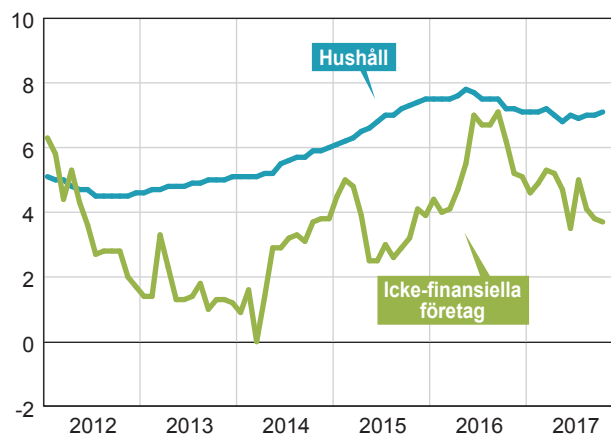
I oktober hade hushållens lån från monetära finansinstitut (MFI) en årlig tillväxttakt på 7,1 procent, vilket innebär att tillväxttakten ökade med 0,1 procentenheter jämfört med i september.

Totalt uppgick hushållens lån hos MFI till 3 764 miljarder kronor i oktober. Det är en ökning med 18 miljarder jämfört med föregående månad och 267 miljarder jämfört med motsvarande månad föregående år.

Hushållens bostadslån uppgick till 3 080 miljarder i oktober. Det är en ökning med 17 miljarder jämfört med föregående månad och 210 miljarder jämfört med motsvarande månad föregående år. Det innebär att bostadslånen hade en årlig tillväxttakt på 7,3 procent i oktober, en ökning med 0,1 procentenheter jämfört med i september.

MFI:s utlåning

Årlig tillväxttakt, procent

Hushållens konsumtionslån hade en tillväxttakt på 7,4 procent i oktober. Det är en minskning jämfört med september då den var 8,2 procent. Tillväxttakten för lån med övriga säkerheter låg på 5,5 procent i oktober, vilket innebär att den var oförändrad jämfört med föregående månad. Totalt uppgick hushållens konsumtionskrediter och lån med övriga säkerheter till 202 respektive 482 miljarder i oktober.

Skärpta amorteringskrav på bolån

Regeringen sa ja till det förslag om skärpt amorteringskrav som Finansinspektionen lade fram den 13 november.

Det nya kravet innebär att nya bolånetagare som lånar mer än 4,5 gånger hushållets årsinkomst måste amortera ytterligare en procent på skulden utöver det befintliga amorteringskravet. Förslaget om förstärkt amortering av bolån föreslås träda i kraft 1 mars 2018.

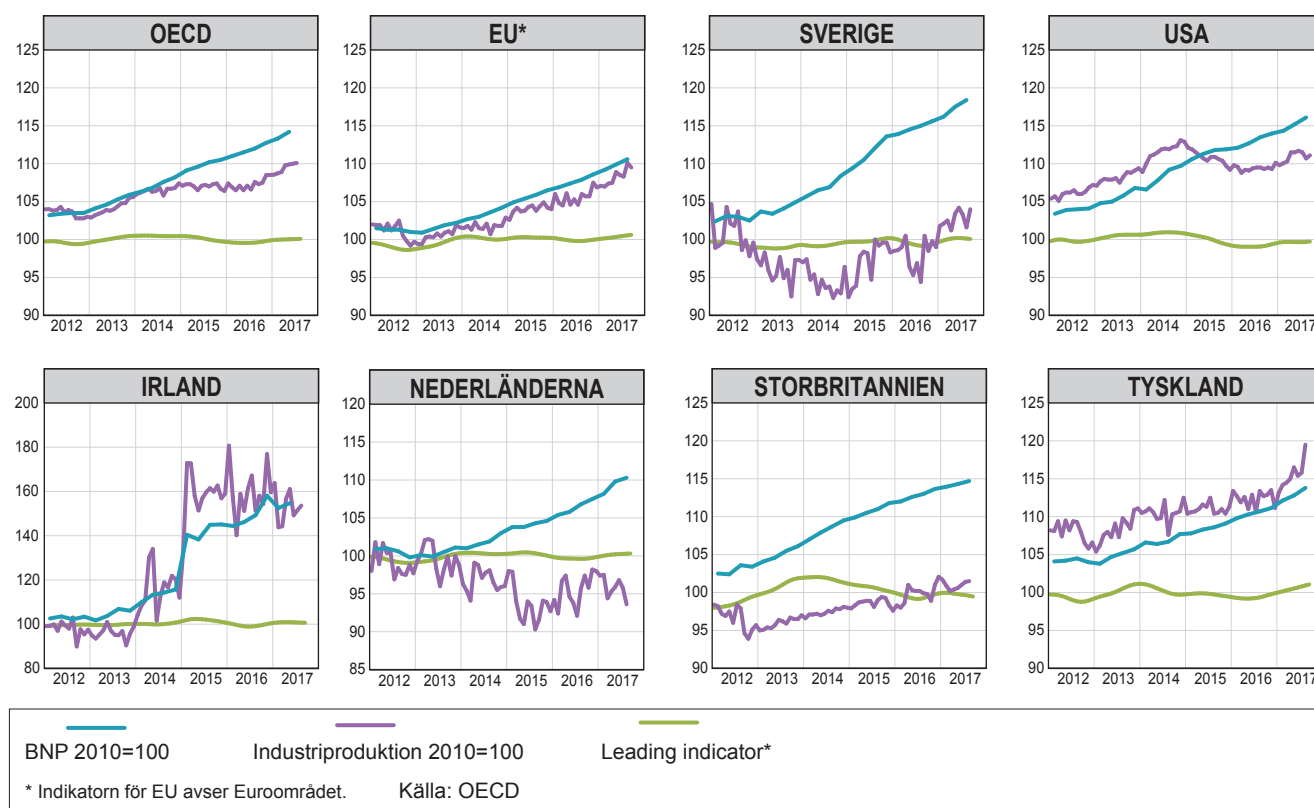
Emelie Ekström och Charlotte Langlet, finansmarknadsstatistik

Ekonomisk statistik – december

	Datum	Avser period
Inregistrering av fordon	04	nov
Industrins orderingång	05	okt
Produktionsvärdeindex	05	okt
Hushållskonsumtion	07	okt
Småhusbarometern	07	nov
Konsumentprisindex	12	nov
Arbetskraftsundersökningen	14	nov
Finansräkenskaperna	21	kv 3
Detaljhandels försäljning	22	nov
Producentprisindex	22	nov
Export, import och handelsnetto	28	nov
Arbetskostnadsindex, privat sektor	29	okt

INTERNATIONELL UTBLICK

Konjunkturindikatorer för några länder och -områden

Den nederländska ekonomin är starkt beroende av utrikes-handel. Det ökade trycket i den globala handeln gynnar den nederländska ekonomin och lämnar avtryck i den senaste statistiken. BNP i Nederländerna har ökat stadigt sedan våren 2013. Efter att ha ökat mycket starkt under andra kvartalet i år dämpades tillväxten något och BNP steg med 0,4 procent under tredje kvartalet jämfört med föregående kvartal. Industriproduktionen uppvisade en svagt uppåtgående trend från hösten 2015 fram till 2017 års början. Den senaste publicerade statistiken visar att nedgången på runt 1 procent i juli följdes av en nedgång på över 2 procent i augusti. Den ledande indikatorn för september fortsätter ligga över 100 för åttonde månaden i rad, vilket tyder på en positiv ekonomisk utveckling framöver.

Den tyska ekonomin har växt i något lägre takt än EU-genomsnittet sedan 2014. Under tredje kvartalet i år ökade dock BNP i Tyskland med 0,8 procent jämfört med föregående kvartal, vilket var något högre än genomsnittet i EU. Den tyska industriproduktionen har visat en uppåtgående trend sedan början av 2013. Den senaste publicerade statistiken för augusti visade en stark industriproduktion med en tillväxt på över 3 procent jämfört med föregående månad. Den ledande indikatorn fortsätter ligga över 100, vilket pekar på ett fortsatt gott ekonomiskt läge i Tyskland.

Den brittiska ekonomin har växt i lägre takt än EU som helhet sedan sommaren 2016. Sedan början av 2017 har den brittiska ekonomin växt långsamt och den senaste publicerade statistiken visar en säsongrensad tillväxt på 0,4 procent under tredje kvartalet i år. Det går att jämföra med tillväxten på 0,6 procent i EU som helhet. Den brittiska industriproduktionen steg stadigt fram till början av 2016. Sedan dess har industriproduktionen fortsatt att stiga, men uppvisar större variation än tidigare på månadsbasis. Den senaste publicerade statistiken visar att industriproduktionen steg med 0,1 procent i augusti i år. Industriproduktionen i Storbritannien har därmed ökat under fem månader i rad. Den ledande indikatorn i Storbritannien fortsätter att ligga under 100-strecket, vilket tyder på viss pessimism.

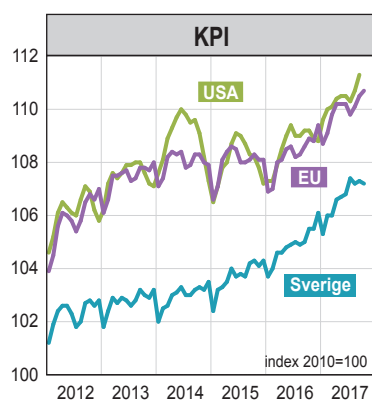
I Irland steg BNP snabbt i slutet av förra året för att sedan sjunka i början av innevarande år. Under andra kvartalet i år steg BNP med 1,4 procent jämfört med föregående kvartal. Den irländska industriproduktionen steg snabbt från början av 2014 fram till sommaren 2016 och har sedan dess varierat mycket på månadsbasis. Den senaste publicerade statistiken för augusti visar på en svag uppgång och industriproduktionen ökade med 1,4 procent. Den ledande indikatorn i Irland ligger kvar över 100-strecket vilket pekar på ett ljusare ekonomiskt läge framöver.

INTERNATIONELL UTBLICK

Konsumentprisindex

Inflationen i EU började stiga under våren 2016 och har sedan sommaren i år endast uppvisat små variationer. I oktober minskade inflationen något jämfört med föregående månad. Inflationstakten (enligt Harmoniserat konsumentprisindex, HIKP) beräknades till 1,7 procent i oktober vilket var en nedgång från 1,8 procent månaden innan. Den senaste statistikskörden visade att inflationen minskade i flera medlemsländer. I Tyskland sjönk inflationen från 1,8 procent i september till 1,5 procent i oktober. Den spanska inflationen beräknades till 1,7 procent i oktober jämfört 1,8 procent föregående månad. Även i Italien sjönk inflationen och landade på 1,1 procent i oktober. Storbritannien gick emot trenden och inflationen låg kvar på 3,0 procent i oktober.

Inflationstakten i Sverige enligt HIKP beräknades till 1,7 procent i oktober. Det var en nedgång från 2,2 procent månaden innan. Även i övriga nordiska länder dämpades den årliga prisökningstakten.

I Japan steg inflationstakten från 0,6 procent i augusti till 0,7 procent i september. Inflationen i Japan är därmed på den högsta nivån sedan april 2015.

Konsumentprisutveckling

	Avser månad	Index 2010=100	Förändr. från föregående månad, %	Inflations-takt
EU	okt	110,7	0,1	1,7
Danmark	okt	107,9	0,1	1,4
Finland	okt	111,6	0,0	0,5
Italien	okt	110,2	0,0	1,1
Spanien	okt	108,9	0,6	1,7
Storbritannien	okt	116,6	0,2	3,0
Sverige	okt	107,2	-0,1	1,7
Tyskland	okt	109,8	-0,1	1,5
Norge	okt	114,5	0,0	1,1
USA	sep	111,3	0,6	1,9
Japan	sep	104,1	0,2	0,7
OECD	sep	113,5	0,3	2,3

Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP) för EU-länderna

Källa: Eurostat

EU-barometern

EU-kommissionens konjunkturbarometer fortsatte att stiga i november. Indikatorn för EU ökade med 0,1 enheter till 114,3 och ligger därmed på den högsta nivån sedan juni 2007. Euroområdet indikator steg med 0,5 enheter till 114,6, vilket är det högsta uppmätta värdet sedan oktober 2000. Ett förbättrat läge för handeln och ökat konsumentförtroende bidrog till den förbättrade stämningen inom unionen. Inom euroområdet bidrog industrin, tjänstnäringarna och byggsektorn till uppgången. Stämningssläget i Spanien, Frankrike och Italien förbättrades i november jämfört med oktober. I Storbritannien sjönk dock indikatorn som en följd av ett försämrat stämningssläge inom tjänstsektorn och byggsektorn. Sveriges indikator steg från 113,6 till 113,9 till följd av en bred uppgång. Konfidensindikatorn för samtliga sektorer förutom byggsektorn steg.

Internationella ekonomiska indikatorer

		Danmark	Finland	Storbr.	Sverige	Tyskland	USA	EU ¹⁾	OECD
BNP ²⁾									
Förändr. föreg. kv.	%	-0,6	0,4	0,4	0,8	0,8	0,8	0,6	0,8
Förändr. 4 kv.	%	1,3	3,0	1,5	2,9	2,8	2,3	2,5	2,4
Industriproduktion ³⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	-3,7	-0,4	0,1	2,4	3,2	0,3	-0,5	0,7
Förändr. 12 mån.	%	3,7	5,2	1,6	3,5	5,4	1,6	3,6	3,0
KPI ⁴⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	0,1	0,0	0,2	-0,1	-0,1	0,6	0,1	0,3
Förändr. 12 mån.	%	1,4	0,5	3,0	1,7	1,5	1,9	1,7	2,3
Arbetslöshet ⁵⁾	%	5,7	8,7	4,2	6,8	3,6	4,1	7,5	5,7
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,0	0,0	-0,1	0,2	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Förändr. 12 månader	procentenheter	-0,8	0,0	-0,6	0,1	-0,5	-0,7	-0,9	-0,6
Kort ränta ⁶⁾	%	-0,31	-0,33	0,38	-0,51	-0,33	1,36	-0,33	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,00	0,00	0,07	-0,09	0,00	0,04	0,00	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	-0,11	-0,02	-0,02	0,01	-0,02	0,48	-0,02	..
Lång ränta ⁷⁾	%	0,53	0,60	0,98	0,83	0,37	2,36	1,08	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,02	0,02	-0,05	0,21	0,02	0,16	0,02	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	0,40	0,43	-0,20	0,59	0,37	0,60	0,35	..

1) EU28 men för kort och lång ränta avses euroområdet 2) OECD andra kvartalet, övriga tredje kvartalet 3) Sverige, Danmark, EU och USA september, övriga augusti 4) Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP) för EU-länderna. USA och OECD september, övriga oktober 5) Storbritannien juli, USA oktober, övriga september 6) Korta räntor avser 3-månaders interbankräntor enligt statistik från Eurostat. Oktober 7) Storbritannien juni, övriga oktober Källa: OECD, Eurostat

INTERNATIONELL UTBLICK

Tillväxten inom EU får en allt bredare bas

EU-kommissionens senaste prognos för perioden 2017 till 2019 publicerades i mitten av november. Prognosen visar på en upprevidering av tillväxtutsikterna för nästa år jämfört med förra prognosen. I år bedöms tillväxten för hela EU (inklusive Storbritannien) landa på 2,3 procent för att sedan gradvis tappa fart och växa med 2,1 procent under nästa år och 1,9 procent under 2019. EU-kommissionen analyserar ekonomin under antagandet att nuvarande handelsrelationer mellan EU och Storbritannien består även efter att Storbritannien har lämnat unionen.

Tillväxten inom EU har fått en bredare bas under det senaste halvåret och får skjuts av hushållens konsumtion, investeringar, en starkare arbetsmarknad och god tillgång till företagsfinansiering. Den ekonomiska utvecklingen får samtidigt stöd av en expansiv penningpolitik. Penningpolitiken bedöms nu vara på väg att normaliseras och en första räntehöjning för euroområdet väntas år 2019.

Även tillväxten i resten av världen är på uppgång på bred front. Den ökade ekonomiska aktiviteten leder till ett ökat tryck inom världshandeln och nettoexporten inom EU tros därmed bidra positivt till tillväxten under prognosperioden.

Tillväxt i samtliga EU-länder

Under 2017 bedöms tillväxten för euroområdet ligga på den högsta nivån på ett decennium då ekonomin väntas växa med 2,2 procent. Tillväxten bedöms sedan tappa fart och landa på 2,1 procent 2018 och 1,9 procent 2019.

Prognos för BNP-utvecklingen

Procentuell förändring från föregående år

	2017	2018	2019
Frankrike	1,6	1,7	1,6
Italien	1,5	1,3	1,0
Spanien	3,1	2,5	2,1
Storbritannien	1,5	1,3	1,1
Sverige	3,2	2,7	2,2
Tyskland	2,2	2,1	2,0
Euroländerna	2,2	2,1	1,9
EU28	2,3	2,1	1,9

Källa: EU-kommissionen

Inom euroområdet fortsätter den tyska ekonomin tuffa på och beräknas växa med 2,2 procent i år för att sedan fortsätta i ungefär samma takt under 2018 och 2019. Även Frankrikes tillväxt tros ligga stabilt under prognosperioden och landa på 1,6 procent i år. Den lägsta tillväxten inom hela EU noteras i Italien och Storbritannien. Båda ekonomierna bedöms växa med 1,5 procent i år för att sedan tappa fart under 2018 och 2019. Prognosen för Storbritannien är dock behäftad med osäkerhet då konsekvenserna av Brexit ännu inte är fullt överskådliga.

Spanien uppvisar en hög tillväxtsiffra på 3,1 procent i år som sedan bedöms sjunka till 2,5 procent nästa år och 2,1 procent under 2019.

De nordiska EU-länderna uppvisar samtliga god tillväxt. Finland och Sverige ligger en bra bit över EU-genomsnittet och uppvisar en tillväxt över 3 procent i år medan Danmark ligger precis på den genomsnittliga tillväxten inom EU28.

Fortsatt stark prognos för svensk ekonomi

EU-kommissionen spår att den svenska ekonomin fortsätter uppvisa god tillväxt under prognosperioden. BNP bedöms stiga med 3,2 procent under 2017 för att sedan dämpas till 2,7 procent nästa år. I slutet av prognosperioden, år 2019, bedöms tillväxten landa på 2,2 procent. De fasta bruttoinvesteringarna, med byggsektorn i spetsen, som tidigare drivit tillväxten väntas dämpas under prognosperioden.

Tillväxten i den offentliga konsumtionen förväntas sjunka och landa enligt prognosen på 0,6 procent i år som en följd av minskade kostnader för flyktingmottagningen. Ökad finansiering till kommuner tros dock öka kostnaderna framöver. Offentlig konsumtion bedöms stiga med 1,3 procent nästa år och 0,7 procent år 2019.

Exporten fortsätter att utgöra en motor i ekonomin. Importen bedöms öka i lägre takt än tidigare som följd av svagare ökningstakt på inhemsk efterfrågan. Detta leder till att nettoexporten bidrar positivt till tillväxten under hela prognosperioden.

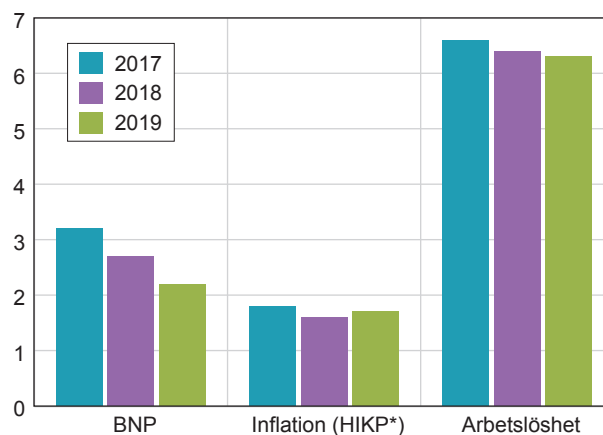
EU-kommissionen noterar att arbetsmarknaden har stärkts och att Sverige för närvarande har den högsta sysselsättningsgraden i EU. Arbetslösheten bedöms sjunka ytterligare under prognosperioden och blir 6,3 procent år 2019.

Inflationen som ökade något till följd av en uppgång i tjänstepriser i april beräknas till 1,8 procent i år. Nästa år bedöms inflationstakten dämpas till 1,6 procent som en följd av en starkare krona och lägre energipriser.

Prognos för Sverige

Procent jämfört med föregående år (BNP, HIKP)

Procent av arbetskraften (AKU)

*Harmoniserat konsumentprisindex

Källa: EU-kommissionen

SVENSKA EKONOMISKA INDIKATORER

	Enhet	Basår	Senaste uppgift	Förändring i procent från		
				föreg. månad/ period	samma månad/ period föreg. år	
Ekonomi, allmänt						
BNP	volym	2010=100	3 kv	118,4 ¹⁾	0,8 ¹⁾	2,9
Fast bruttoinvestering	volym	2010=100	3 kv	139,2 ¹⁾	3,9 ¹⁾	9,1
Hushållens konsumtion	volym	2010=100	3 kv	115,6 ¹⁾	0,4 ¹⁾	2,7
Lägenheter, påbörjade, nya	1 000-tal		3 kv	14,0		-2
			1-3 kv	49,8		11
Näringslivet						
Näringslivets produktion	volym	2015=100	sep	114,9	1 ¹⁾	5
			jan-sep	106,0		5
Industriproduktion	volym	2015=100	sep	119,4	2 ¹⁾	4
			jan-sep	105,7		5
Industrins orderingång	volym	2010=100	sep	112,0	5 ¹⁾	11
			jan-sep	101,7		7
Industrins kapacitetsutnyttjande	%		3 kv	90,9 ¹⁾	0,2 ¹⁾²⁾	2,3 ²⁾
Industrins investeringar	mdr kr		3 kv	38,7		15
Tjänsteproduktion	volym	2015=100	sep	113,9	0	6
			jan-sep	104,9		5
Utrikeshandel						
Varuexport	mdr kr		okt	114,3	0 ¹⁾	10
			jan-okt	1 074,0		11
Varuimport	mdr kr		okt	117,4	1 ¹⁾	10
			jan-okt	1 078,3		10
Handelsnetto	mdr kr		okt	-3,1		
			jan-okt	-4,3		
Bytesbalans	mdr kr		3 kv	50,7		
			1-3 kv	126,8		
Konsumtion						
Detaljhandelns försäljning	volym	2010=100	okt	122,1 ¹⁾	0,1 ¹⁾	2,6
			jan-okt			2,3
Hushållens konsumtionsindikator	volym	2010=100	sep	117,7 ¹⁾	0,6 ¹⁾	3,5
			jan-sep			2,3
Personbilsregistreringar, nya	st		okt	33 226		0
			jan-okt	324 178		2
Consumer Confidence Indicator ³⁾		medelv=100	nov	108,0 ⁴⁾	105,9 ⁴⁾	103,6 ⁴⁾
Priser						
Konsumentprisindex		1980=100	okt	323,4	-0,1	1,7
Konsumentprisindex, fast ränta		1987=100	okt	211,4	-0,1	1,8
Producentprisindex		2005=100	okt	118,1	0,3	2,5
Exportprisindex		2005=100	okt	112,3	0,1	1,5
Importprisindex		2005=100	okt	111,4	0,1	2,5
Prisindex för inhemsk tillgång		2005=100	okt	117,8	0,3	3,0
Hemmamarknadsprisindex		2005=100	okt	124,4	0,5	3,4
Arbetsmarknad, löner						
Sysselsatta 15-74 år	1 000-tal		okt	5 041		2,3
Arbetslösa 15-74 år	1 000-tal		okt	337		-0,4
därav heltidsstuderande	1 000-tal		okt	106		3,9
Arbetade timmar	10 000-tal		okt	17 210		2,6
Lediga platser, nyanmälda	1 000-tal		okt	93		-11,4
Arbetskostnadsindex, industriarbetare		2008 jan=100	sep	125,1		2,5
Timlön, industriarbetare	kr		sep	178,5		2,2
Finansmarknad						
Utlåning till hushåll ⁵⁾	mdr kr		okt	3 764		7,1
Utlåning till icke-finansiella företag ⁵⁾	mdr kr		okt	2 146		3,7
Lång ränta, 10-åriga statsobligationer	%		nov	0,76	-0,07 ²⁾	0,33 ²⁾
Kort ränta, 3-mån statsskuldväxlar	%		nov	-0,71	-0,03 ²⁾	0,08 ²⁾
Statsskuldens månadsförändring	mdr kr		okt	55,5		
Valutakurs, TCW-index	18 nov 1992=100		30 nov	133,6	1,6	-1,3

1) Säsongrensade tal 2) Procentenheter 3) Hushållens syn på den egna och den svenska ekonomin 4) Index för resp period 5) Från monetära finansinstitut

Utgives av Statistiska centralbyrån, avd för nationalräkenskaper,
Box 24300, 104 51 STOCKHOLM
Tfn 010-479 40 00
Ansvarig utgivare: Elisabeth Hopkins
Redaktör: Johannes Holmberg
Layout: Monica Andersson

Copyright SCB. Citera gärna, men uppge källa.

ISSN 1653-9435

URN:NBN:SE:SCB-2017-A06T11711_pdf (pdf)